<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

===

ગુજરાતની વડી અદાલતમાં, અમદાવાદ ખાતે

આર/ખાસ દીવાની અરજી નંબર ૮૬૧૬ /૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ કે.એમ. ઠાકર **એસ. ડી./-**

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વી. પી. પટેલ **એસ. ડી./-**

= =

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકાર રીફર કરવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

==

પૂજા કસ્ટ્રકશન કંપની

વિરુદ્ધ

જેતપુર નવાગઢ નગર પાલિકા અને અન્ય ૪

= =

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી આશિષ એમ. દગલી (૨૨૦૩)
સામાવાળા (ઓ) નંબર ૪,૫ માટે શ્રી જે. કે. શાહ, એજીપી (૧)
સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી ભાવેશ પી. ત્રિવેદી (૨૭૩૧)
સામાવાળા (ઓ) નંબર ૩ માટે શ્રી મહેશ પી. પટેલ (૩૩૮૧)
સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી આર. આર. ત્રિવેદિ (૯૪૧)
સામાવાળા (ઓ) નંબર ૩ માટે શ્રી કાલરાવ આર પટેલ (૭૦૪૧)

= =

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ. ઠાકર

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વી. પી. પટેલ

તારીખ:૦૧/૦૮/૨૦૧૯

સી એ વી જજમેન્ટ

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ.ઠાકર)

૧. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ દાગલી અને સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભવેશ ત્રિવેદી તેમજ સામાવાળા નં. ૩ ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેશ પટેલને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. નગરપાલિકાના કામો, કાર્યો અને ફરજો બજાવવા માટે માનવબળ પૂરું પાડવા માટે (સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા જારી કરવામાં આવેલ) ટેન્ડર

આમંત્રિત કરતી નોટિસની બાબતમાં અને સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપવા અંગે અરજદારની ફરિયાદને કારણે આ અરજી ઉપસ્થિત થઈ છે.

૩. ટેન્ડર આમંત્રિત કરતી નોટિસનો વિષય અથવા હેતુ (સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા જારી કરાયેલ) એટલે કે 'માનવબળ પૂરું પાડવું' એ ખરેખર સામાવાળા નગરપાલિકાના પ્રાથમિક અને આવશ્યક કાર્યો તથા વૈધાનિક ફરજો સહિતના વિવિધ કામો કરવા માટે બહારની એજન્સી અને બહારના કામદારોને (એટલે કે એવા વ્યક્તિઓ જેઓ નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ નથી) રોકવા માટે સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલો એક પદપ્રયોગ છે.

૪. રેકોર્ડ અને રજૂઆતો પરથી એ સ્પષ્ટ થયું છે કે સામાવાળા નગરપાલિકાએ સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં સ્વીકૃતિ પત્ર જારી કર્યો હતો. અરજદાર સામાવાળા નગરપાલિકાના આ નિર્ણય અને કાર્યવાહીથી નારાજ થયા હતા. તેથી, આ અરજી.

૫. વર્તમાન અરજીમાં પડકારવામાં આવેલ બાબતનું વર્ણન અને સારાંશ અરજદાર દ્વારા નીચે મુજબના શબ્દોમાં આપવામાં આવ્યો છે:

> *"૨. સામાવાળા નં. ૩ મેસર્સ ડી.આર. એન્ટરપ્રાઈઝ લાયક ન હોવા છતાં સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર આપીને કરવામાં આવેલ કાર્યવાહીની કાયદેસરતા અને*

માન્યતા, અને વાસ્તવમાં આ ઓન-લાઇન ટેન્ડર હોવા છતાં જરૂરી વિગતો પણ ભરવામાં આવી ન હતી અને ખાલી રાખવામાં આવી હતી...."

૬. અરજદારે, અન્ય બાબતોની સાથે, એવી પ્રાર્થના કરી છે કે:

"૯(બી) નામદાર કોર્ટ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને સામાવાળા નં. ૩, મેસર્સ ડી.આર. એન્ટરપ્રાઇઝના ટેન્ડરને સ્વીકારવાની સામાવાળા નગરપાલિકાની કાર્યવાહી/નિર્ણયને અન્યાયી, અયોગ્ય ગણાવીને રદ અને સેટ અસાઇડ કરીને આ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવા કૃપા કરે અને તે દ્વારા અરજદારની ટેન્ડર બીડ ટેન્ડરની તમામ શરતો અને નિયમોનું પાલન કરતી હોવાનું જણાયા મુજબ સ્વીકારવા સામાવાળાને નિર્દેશ આપવા કૃપા કરે;"

૭. માગવામાં આવેલ રાહતને સમર્થન આપવા અને વ્યાજબી ઠેરવવા માટે અરજદારે દાવો કર્યો છે અને જણાવ્યું છે કે:

"૪. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદાર તેમજ અન્ય ૨ પેઢીઓ એટલે કે શિવ શક્તિ સિક્યુરિટી, ધોરાજી અને ડી.આર. એન્ટરપ્રાઈઝે ટેન્ડર ભર્યું છે. ટેકનિકલ બીડ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ ખોલવામાં આવી હતી. રજૂઆત

કરવામાં આવે છે કે જોઈ શકાય છે કે આ એક ઓન–લાઈન જમા કરાયેલ ટેન્ડર બીડ હોવાથી અને તે ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ ખોલવામાં આવ્યા પછી ટેન્ડર સાથે જોડેલા જરૂરી દસ્તાવેજોની ચકાસણી પર, મંજૂરી મળતાં તેને ટેકનિકલ રીતે પણ લાયક ઠરવાની જરૂર છે. જોકે, ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ, અરજદારે અન્ય ૨ પેઢીઓ એટલે કે: શિવ શક્તિ સિક્યુરિટી અને ડી.આર. એન્ટરપ્રાઈઝને ગેરલાયક ઠેરવવા અંગે પોતાનો વિગતવાર વાંધો રજૂ કર્યો હતો અને તારીખ ૦૯/૦૫/૨૦૧૮ ના વાંધાની નકલ આ અરજી સાથે પરિશિષ્ટ–'સી' તરીકે જોડેલ છે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે વાંધામાં જણાવ્યું છે કે ટેન્ડર દસ્તાવેજ સાથે જોડાયેલા પરિશિષ્ટ–(૧) (૨) ની ચકાસણી કરતા માલૂમ પડ્યું કે સામાવાળા નં. ૩ જરૂરી માનદંડ પૂર્ણ કરી શક્યા નથી. તેથી એવો વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કે આ આધારે સામાવાળા નં. ૩ ને લાયક ઠેરવવાના નથી અને ત્યારબાદ માત્ર અરજદાર જ બાકી રહે છે, તેથી તેની તરફેણમાં ટેન્ડર આપવાની જરૂર છે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પૂજા કન્સ્ટ્રક્શનના ટર્નઓવરની વિગતો અંગેના પરિશિષ્ટ–(૨) ની વિગતોની નકલ પરિશિષ્ટ–'ડી' તરીકે જોડેલ છે જે ટેન્ડર બીડ સાથે પણ રજૂ કરવામાં આવી હતી. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મેસર્સ પૂજા કન્સ્ટ્રક્શનના છેલ્લા ૩ વર્ષના ટર્નઓવર અંગેના ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટના નાણાકીય આંકડા પણ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ પાસેથી ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યા હતા અને

નાણાકીય આંકડાની નકલ આ અરજી સાથે પરિશિષ્ટ-'ઈ' તરીકે જોડેલ છે.

૫. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૨૨/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ, તારીખ ૦૯/૦૫/૨૦૧૮ ના અગાઉના વાંધાના અનુસંધાનમાં ફરીથી વિગતવાર વાંધો આપવામાં આવ્યો હતો અને વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ શરતો પૂર્ણ કરતા નથી અને સામાવાળા નં. ૩ ટેકનિકલ રીતે લાયક નથી અને તેથી, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે તેમને કોન્ટ્રાક્ટ ઓર્ડર જારી ન કરવામાં આવે અને તેમને 'લાયક નથી' તેમ જાહેર કરવામાં આવે. તારીખ ૨૨/૦૫/૨૦૧૮ ના દાવાની નકલ આ અરજી સાથે પરિશિષ્ટ-'એફ' તરીકે જોડેલ છે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે બીડ ખુલ્યા પછી સામાવાળા નં. ૩ ડી.આર. એન્ટરપ્રાઈઝની ઓન-લાઈન ઉપલબ્ધ વિગતો પરિશિષ્ટ-'જી' તરીકે જોડેલ છે, જેમાં જોઈ શકાય છે કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલ એજન્સી કમિશન પ્રતિ કર્મચારી પ્રતિ દિવસ ૦.૦૧ પૈસા છે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલી આવી રકમ તમામ અન્ય આધારો પર સંપૂર્ણપણે અસ્વસ્થ છે તે હકીકત સિવાય, તેનાથી વિપરીત તે નગરપાલિકાના અન્ય હોદ્દેદારોના સક્રિય જોડાણની ગંધ આપે છે કારણ કે તેમને નીચા દરે ટેન્ડર ફાળવવાના બહાના હેઠળ અને ત્યારબાદ નગરપાલિકાના અધિકારીઓની મદદથી ભ્રષ્ટાચાર આચરવામાં

આવે. રજૂઆત કરી શકાય કે ૩૧/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ કલેક્ટર શ્રી રાજકોટને પણ વિગતવાર રજૂઆત કરવામાં આવી છે અને તેની નકલ અહીં પરિશિષ્ટ-'એચ' તરીકે જોડેલ છે અને વિનંતી કરવામાં આવી છે કે નગરપાલિકા મનસ્વી રીતે વર્તી રહી છે અને સામાવાળા નં. ૩ લાયક ન હોવા છતાં ટેન્ડર બીડ ખોલવામાં આવી છે, એટલું જ નહીં પરંતુ તેમને વર્ક ઓર્ડર પણ આપવામાં આવ્યો હતો. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૦૪/૦૬/૨૦૧૮ ના રોજ પણ નગરપાલિકાના ચીફ ઓફિસરને રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં આવી બીડ કેવી રીતે આપવામાં આવી. અન્ય સ્વતંત્ર વ્યક્તિ દ્વારા આપવામાં આવેલી તારીખ ૦૪/૦૬/૨૦૧૮ ની રજૂઆતની નકલ પણ આ અરજી સાથે પરિશિષ્ટ-'આઈ' તરીકે જોડેલ છે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વાસ્તવમાં કાઉન્સિલરોમાંના એક શ્રી વનરાજભાઈ બી. ગીડાએ પણ સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર આપવાની નગરપાલિકાના કૃત્ય વિશે પોતાની નારાજગી વ્યક્ત કરી હતી અને તેનાથી વિપરીત એક તરફ નગરપાલિકા પણ સંમત નથી પરંતુ એવું લાગે છે કે પ્રમુખ અને ચીફ ઓફિસરે સામાવાળા નં. ૩ સાથે હાથ મિલાવ્યા છે અને આવા આદેશો કર્યા છે અને અરજદારને એ પણ જાણવા મળ્યું છે કે તાજેતરમાં માત્ર બે દિવસ પહેલાં જ (૨ દિવસ પહેલાં) વર્ક ઓર્ડર પણ જારી કરવામાં આવ્યો છે. પરિસ્થિતિના આ સમૂહ હેઠળ અરજદાર વર્તમાન અરજી દાખલ કરીને આ નામદાર કોર્ટ સમક્ષ

ઉપસ્થિત થાય છે કારણ કે નગરપાલિકાનું આ કૃત્ય હવે સત્તાનો કપટપૂર્ણ ઉપયોગ છે અને તેથી, માત્ર આ આધારે સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં ટેન્ડર ફાળવવાની ક્ષતિગ્રસ્ત કાર્યવાહીને રદ અને સેટ અસાઇડ કરવાની જરૂર છે અને વર્તમાન કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં અરજદારની બીડ પણ સ્વીકારવામાં આવે.

૬. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં નગરપાલિકા દ્વારા આપવામાં આવેલી ટેન્ડરની શરતો અને નિયમોના બિન-પાલનની છૂટછાટ એ પક્ષપાતનું કૃત્ય અને કોન્ટ્રાક્ટની શરતો અને નિયમોથી વિપરીત કૃત્ય સિવાય બીજું કંઈ નથી. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વાસ્તવમાં અન્ય સત્તાધિકારીઓને પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હોવા છતાં કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી નથી અને તેનાથી વિપરીત વર્ક ઓર્ડર જારી કરવામાં આવ્યો છે. આ સંજોગો હેઠળ અરજદાર તેથી આ વર્તમાન અરજી દાખલ કરીને નામદાર કોર્ટ સમક્ષ ઉપસ્થિત થાય છે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજી લંબિત હોય તે દરમિયાન અરજદાર આ નામદાર કોર્ટને માગ્યા મુજબની વચગાળાની રાહત આપવા વિનંતી કરે છે કારણ કે જો માગ્યા મુજબની રાહત આપવામાં નહીં આવે તો અરજદારને અપ્રતિમ નુકસાન અને ઈજા થશે જે નાણાકીય રીતે સરભર થઈ શકે તેમ નથી, બીજી તરફ જો માગ્યા મુજબની રાહત આપવામાં આવે તો કોઈ પૂર્વગ્રહ સર્જાવાનો નથી."

૮. માર્ચ–એપ્રિલ ૨૦૧૮ માં કોઈ સમયે, સામાવાળા નગરપાલિકાએ નોટિસ જારી કરી હતી અને 'જેતપુર નવાગઢ નગરપાલિકાના વિવિધ કામો માટે નિષ્ણાત માનવબળ સેવાઓ પૂરી પાડવા' માટે ટેન્ડર આમંત્રિત કર્યા હતા.

૮.૧ એનઆઇટી મુજબ, ટેકનિકલ બીડ ૨૧/૦૪/૨૦૧૮ ના રોજ ૧૬.૦૦ કલાકે ખોલવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું અને પ્રાઇસ બીડ ૨૧/૦૪/૨૦૧૮ ના રોજ ૧૬.૩૦ કલાકે ખોલવાની હતી.

૮.૨ ટેન્ડર પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી, સામાવાળા નગરપાલિકાએ, ૩૦/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ, સામાવાળા નં. ૩ ને સ્વીકૃતિ પત્ર / વર્ક ઓર્ડર જારી કર્યો.

૮.૩ સામાવાળા નં. ૩ ના આ નિર્ણય અને કાર્યવાહીથી નારાજ થઈને, અરજદારે ૦૭/૦૬/૨૦૧૮ ના રોજ કે તેની આસપાસ આ અરજી દાખલ કરી.

૯. જે મુખ્ય આધાર અથવા આરોપ પર અરજી આધારિત છે તે પાત્રતાના માનદંડની બે કલમો એટલે કે કલમ ૪(એફ) અને કલમ ૪(જી) નો કથિત ભંગ અથવા અનાદર છે.

૧૦. અરજીનો સામાવાળા નગરપાલિકા તેમજ સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. શરૂઆતમાં, માત્ર સામાવાળા નગરપાલિકાએ સોગંદનામું દાખલ કર્યું હતું અને અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો. તેના તારીખ ૦૧/૦૭/૨૦૧૮ ના જવાબ સોગંદનામામાં, સામાવાળા નગરપાલિકાએ દાવો કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે:

> *"૩. ફકરા ૨ માં કરાયેલા દાવાઓના સંદર્ભમાં, એ બાબતનો ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ ડી.આર. એન્ટરપ્રાઈઝ કોન્ટ્રાક્ટ માટે લાયક નથી. એ બાબતનો પણ વધુમાં ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે અયોગ્ય પક્ષપાત કરીને અને ટેન્ડરની જ શરતો અને નિયમોને બાજુ પર મૂકીને સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં ટેન્ડરની ફાળવણી કરવામાં આવી હતી.*
>
> *૫. ફકરા ૪ માં કરાયેલા દાવાઓના સંદર્ભમાં, જણાવવામાં આવે છે કે બીડની પ્રક્રિયા અને બીડ ખોલવા અંગે કોઈ વિવાદ નથી. એ વાત સાચી છે કે અરજદારે વાંધાઓ ઉઠાવ્યા છે પરંતુ તે વાંધાઓ વ્યાજબી ન હતા અને સામાવાળા નં. ૩ સૌથી ઓછા બીડર હતા અને તેઓ લાયક પણ હતા તેથી અરજદારના વાંધાઓ ધ્યાને લેવામાં આવ્યા ન હતા. એ બાબતનો ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ લાયક ન હતા અને જરૂરી માનદંડ પૂર્ણ કરતા ન હતા. તેથી અરજદારને ટેન્ડર આપવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ન હતો. અગાઉ*

જણાવ્યા મુજબ સામાવાળા નં. ૩ સૌથી ઓછા બીડર હતા. તેથી સ્વાભાવિક રીતે તેમને જ ટેન્ડર ફાળવવાનું હતું. અરજદારના નાણાકીય આંકડાઓનો સવાલ છે ત્યાં સુધી તે અંગે કોઈ વિવાદ નથી.

૬. ફકરા ૫ માં કરાયેલા દાવાઓના સંદર્ભમાં, તે અગાઉના દાવાઓનું પુનરાવર્તન છે. એ બાબતનો ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ બિલકુલ લાયક ન હતા. વધુમાં પુનરાવર્તન કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન સામાવાળાના નમ્ર અભિપ્રાય મુજબ સામાવાળા નં. ૩ લાયક હતા અને તેઓ સૌથી ઓછા બીડર હોવાથી તેથી તેઓ ટેન્ડર ફાળવણી માટે હકદાર હતા. એ વાત સાચી છે કે સામાવાળા નં. ૩ નું કમિશન પ્રતિ કર્મચારી .૦૧ પૈસા છે પરંતુ માત્ર તે નીચલી તરફ હોવાના કારણે એવું કહી શકાય નહીં કે નગરપાલિકાના અન્ય હોદ્દેદારોનું સક્રિય જોડાણ છે. એ બાબતનો પણ વધુમાં ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકાના કેટલાક અધિકારીઓ દ્વારા કોઈ ભ્રષ્ટાચાર આચરવામાં આવનાર છે. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારને ટેન્ડર આપવામાં આવ્યું ન હોવાથી તેણે હતાશામાં આવીને અવિચારી અને પાયાવિહોણા આરોપો લગાવ્યા છે. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે કલેક્ટર શ્રી રાજકોટને રજૂઆત કરી હોય પરંતુ વર્તમાન સામાવાળા તે અંગે કોઈ ટિપ્પણી કરી શકે નહીં. પરંતુ જોકે અરજદારના આરોપો સાચા ન હોવાથી સામાવાળા નં. ૩

ની તરફેણમાં મંજૂર થયેલ ટેન્ડર રદ કરી શકાય નહીં. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકા કાઉન્સિલર શ્રી વનરાજ બી. ગીડાએ સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર આપવા માટે પોતાની નારાજગી દર્શાવી હતી પરંતુ સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર ફાળવવાનો નિર્ણય નગરપાલિકાનો છે અને તે ઉપરાંત તેઓ સૌથી ઓછા બીડર છે અને લાયક પણ હતા. તેથી શ્રી વનરાજ બી. ગીડાની નારાજગી અરજદાર માટે કોઈ કામની નથી.

૮. અરજીના ફકરા ૬ માં કરાયેલા દાવાઓના સંદર્ભમાં, એ બાબતનો ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે ટેન્ડરની જરૂરી શરતો અને નિયમોમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી છે અને તે પૂર્ણ કરવામાં આવી નથી. એ બાબતનો ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકા તરફથી પક્ષપાતનું કૃત્ય થયું છે. એ બાબતનો પણ ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર ફાળવવું એ કોન્ટ્રાક્ટની શરતો અને નિયમોથી વિપરીત છે. સવિનય જણાવવામાં આવે છે કે અરજદાર પાસે તુચ્છ અને ખોટા આધારો છે તેથી અરજદારની રજૂઆત ધ્યાને લેવામાં આવી નથી.

૯. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે નામદાર કોર્ટનો મોડેથી સંપર્ક કર્યો છે. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે બીડ ખોલવાની તારીખ ૨૧/૦૪/૨૦૧૮

હતી. ત્યારબાદ આદેશ તારીખ ૩૦/૦૫/૨૦૧૮ દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ ને કામ ફાળવવા માટે નગરપાલિકા દ્વારા કચેરી આદેશ જારી કરવામાં આવ્યો હતો. કચેરી આદેશની સાચી નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવી છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૧ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે. ત્યારબાદ ૧૩/૦૬/૨૦૧૮ ના રોજ ૨૨/૦૫/૨૦૧૮ ની તેમની રજૂઆત અંગે પોતાની રકમ પાછી ખેંચી લેવા માટે અરજદારને એક પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો. સદર પત્રની સાચી નકલ અહીં જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૨ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૩૦/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપવામાં આવ્યો છે. વર્ક ઓર્ડરની સાચી નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવી છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૩ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે. તે જ દિવસે સામાવાળા નં. ૩ અને સામાવાળા નગરપાલિકા વચ્ચે કરાર પણ કરવામાં આવ્યો છે. કરારની સાચી નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવી છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૪ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે. તેથી બાબતના આ દષ્ટિકોણથી અરજદારે ૩૦/૦૫/૨૦૧૮ થી રાહ જોઈ હતી અને બધું પૂરું થઈ ગયા પછી તેમણે નામદાર કોર્ટનો મોડેથી સંપર્ક કર્યો છે અને પછી વચગાળાની રાહત માગી રહ્યા છે. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારને કોઈ વચગાળાની રાહત આપી શકાય નહીં કારણ કે હવે સામાવાળા નં. ૩ નું કામ નગરપાલિકા સાથે ચાલી રહ્યું છે.

વચગાળાની રાહત આપવાથી નગરપાલિકાઓનું કામ વધુ ખોરવાઈ જશે.

૧૦. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ ના દરો ખૂબ જ નીચા અને સ્પર્ધાત્મક હતા અને સૌથી ઓછા હતા. ઓન–લાઈન ટેન્ડરની સાચી નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવી છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૫ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જો નામદાર કોર્ટ ત્રણેય પક્ષકારોના દરો ચકાસશે તો સામાવાળા નં. ૩ ના દરો સૌથી ઓછા હતા. તેથી સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર ફાળવવામાં આવ્યું હતું.

૧૧. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એ વાત સાચી છે કે બીડરનું ટર્નઓવર રૂ. ૧૦૦ લાખ હોવું જોઈએ, પરંતુ જો નામદાર કોર્ટ ચકાસશે તો ટર્નઓવર સરેરાશ છે એટલે કે છેલ્લા ત્રણ વર્ષની સરેરાશ. સામાવાળા નં. ૩ એ નગરપાલિકાને છેલ્લા ત્રણ વર્ષના ટર્નઓવરની વિગતો પૂરી પાડી છે અને આ વિગતો અનુસાર વર્ષ ૨૦૧૪–૨૦૧૫ માં તેમનું ટર્નઓવર રૂ. ૨,૦૩,૫૦૦–૦૦, વર્ષ ૨૦૧૫–૨૦૧૬ માં રૂ. ૬૩,૨૫,૦૨૦–૦૦, વર્ષ ૨૦૧૬–૨૦૧૭ માટે રૂ. ૩,૪૦,૫૨,૬૨૦–૦૦ છે જે કુલ ૪,૦૫,૮૧,૧૪૦–૦૦ થાય છે. સદર દસ્તાવેજ અહીં રજૂ કરવામાં આવ્યો છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૬ તરીકે અંકિત કરવામાં આવ્યો છે. તેથી

ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં લેતા સામાવાળા નં. ૩ નું વાર્ષિક સરેરાશ ૧૦૦ લાખ છે, તેથી તે દલીલોમાં કોઈ દમ નથી કે સામાવાળા નં. ૩ લાયક નથી કારણ કે તેની પાસે વાર્ષિક રૂ. ૧૦૦ લાખનું ટર્નઓવર નથી. એટલું જ નહીં પરંતુ આ હકીકત માટે ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટના પ્રમાણપત્રો પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા."

૧૧. ત્યારબાદ, સામાવાળા નં. ૩ એ પણ તારીખ ૧૪/૦૮/૨૦૧૮ ના રોજ સોગંદનામું દાખલ કર્યું અને અરજદારના આરોપોને નકારી કાઢ્યા. તે સોગંદનામામાં સામાવાળા નં. ૩ એ દાવો કર્યો છે અને જણાવ્યું છે કે:

"૬. હું કહું છું કે ફકરા ૪ ના સંદર્ભમાં અરજદાર દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે મારી પેઢી ટેન્ડરમાં ભાગ લેવા માટે લાયક ન હોવા છતાં તેને લાયક ગણવામાં આવી હતી. અને તેથી ૦૯/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ અરજદારે સત્તાધિકારી સમક્ષ વાંધા ઉઠાવ્યા હતા. વાંધાઓમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અત્રેના સામાવાળા નં. ૩ માર્ગ અને મકાન વિભાગ મહેસાણા પાસે નોંધાયેલ ઈ૧ ક્લાસ હેઠળ નોંધણી ધરાવતા હોવાથી મારી પેઢી ભાગ લઈ શકે નહીં કારણ કે સદર ક્લાસની ઉપલી મર્યાદા રૂ. ૫૦ લાખ છે. હું કહું છું કે ઉપરોક્ત હકીકત ખોટી છે કારણ કે આપવામાં આવેલી ઉપલી મર્યાદા માર્ગ અને મકાન વિભાગના સંદર્ભમાં કોઈ પણ કામ કરવા માટે છે અને તે ક્ષતિગ્રસ્ત પ્રકૃતિના કામને લાગુ પડતી નથી. હું કહું છું કે

અરજદારે ફકરા નં. ૪ માં રજૂ કર્યા મુજબ તેમના દ્વારા કરાયેલી રજૂઆત મુજબના આવા પ્રતિબંધ દર્શાવતા તેમના દાવાના સમર્થનમાં રેકોર્ડ પર કોઈ દસ્તાવેજ પણ મૂક્યો નથી. ઈ૧ ક્લાસ નોંધણીની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ: આરઆર૧ તરીકે અંકિત થયેલ છે.

૭. હું કહું છું કે તારીખ ૦૯/૦૫/૨૦૧૮ ના તેમના વાંધાના અનુસંધાનમાં એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અત્રેના સામાવાળા નં. ૩ પાત્ર ન હતા કારણ કે અત્રેના સામાવાળા નં. ૩ 'મુખ્ય ટેકનિકલ લાયકાત' પૂર્ણ કરવામાં અસમર્થ હતા જેમાં ટેન્ડરમાં ભાગ લેતી પેઢીનું સરેરાશ ટર્નઓવર ૧૦૦ લાખ હોવું જોઈએ. હું કહું છું કે સામાવાળા નં. ૩ નું સરેરાશ ટર્નઓવર રૂ. ૧૦૦ લાખથી વધુ છે અને સામાવાળા નં. ૩ એ પોતાની અરજી સાથે ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા જારી કરાયેલ પ્રમાણપત્ર સામેલ કર્યું છે. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ પ્રમાણપત્રની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ: આરઆર૨ તરીકે અંકિત થયેલ છે. હું કહું છું કે તેના સંદર્ભમાં પરિશિષ્ટ ૨ નામનો દસ્તાવેજ પણ ભરવામાં આવ્યો હતો જે સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા તેમના જવાબ સાથે પાના નં. ૭૩ પર રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યો છે.

૮. હું વધુમાં કહું છું કે તારીખ ૦૯/૦૫/૨૦૧૮ ના સદર વાંધાઓ સામાવાળા નં. ૧ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યા હતા અને અહીં ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓમાં કોઈ દમ ન હોવાથી

સામાવાળા નં. ૧ એ તેને ધ્યાને ન લેવું યોગ્ય માન્યું હતું. હું કહું છું કે સામાવાળા નં. ૧ એ મારી પેઢીને ટેન્ડર કાર્યવાહીમાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપી હતી કારણ કે મારી પેઢી લાયક હતી અને ટેન્ડરમાં દર્શાવેલ તમામ લાયકાતો પણ પૂર્ણ કરતી હતી. હું કહું છું કે વધુમાં અરજદારે તેમના ટર્નઓવરની વિગતો અને ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટનું પ્રમાણપત્ર પૂરું પાડ્યું છે, સામાવાળા નં. ૩ જાણકારીના અભાવે ટિપ્પણી કરશે નહીં.

૯. હું કહું છું કે ફકરા ૫ ના સંદર્ભમાં એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદારે ૨૨/૦૫/૨૦૧૮ ના રોજ ટર્નઓવરના માનદંડના સંદર્ભમાં સામાવાળા નં. ૩ ની લાયકાત અંગે સત્તાધિકારી સમક્ષ ફરીથી વાંધા ઉઠાવ્યા હતા કારણ કે અરજદાર તે પૂર્ણ કરતા નથી કારણ કે તે 'માનવબળ પુરવઠાના વ્યવસાયમાંથી રૂ. ૧૦૦ લાખનું વાર્ષિક ટર્નઓવર' પ્રદાન કરે છે. હું કહું છું કે ટર્નઓવરના સંબંધમાં સામાવાળા નં. ૩ ની પાત્રતાના સંદર્ભમાં જવાબ અત્રે ફકરા ૮ માં દર્શાવવામાં આવ્યો છે અને અરજી સાથે ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા જારી કરાયેલું જરૂરી પ્રમાણપત્ર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું. હું વધુમાં કહું છું કે સામાવાળા નં. ૩ પણ આ માનદંડ પૂર્ણ કરે છે કારણ કે સામાવાળા નં. ૩ માનવબળ પૂરા પાડવા સિવાય અન્ય કોઈ કામ કરતા નથી અને તેથી સમગ્ર ટર્નઓવર માત્ર માનવબળ સેવાઓ પૂરી પાડવાથી જ પ્રાપ્ત થયું છે."

૧૨. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી દાગલીએ અરજીમાં દર્શાવેલા આરોપોનું પુનરાવર્તન કર્યું. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ એ ટેન્ડર દસ્તાવેજ / એનઆઇટી ની કલમ ૪(એફ) અને ૪(જી) હેઠળ નિર્ધારિત પાત્રતાના માનદંડ સંબંધિત શરતો / જરૂરિયાતો પૂરી કરી નથી અને તેનું પાલન કર્યું નથી, કારણ કે સામાવાળા નં. ૩ એ છેલ્લા બે નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન ન્યૂનતમ રૂ. ૧૦૦ લાખના સરેરાશ ટર્નઓવરની જરૂરિયાત અને પ્રોવિડન્ટ ફંડ રજીસ્ટ્રેશન જમા કરાવવાની જરૂરિયાત પૂરી કરી ન હતી. સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી દાગલીએ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્રના સંદર્ભમાં પણ આરોપ લગાવ્યો હતો. તેમણે એમ પણ રજૂઆત કરી હતી કે નિયમિત કર્મચારીઓ રોકવાને બદલે નગરપાલિકા વિવિધ કામો માટે કોન્ટ્રાક્ટરો / બહારની વ્યક્તિઓને રોકી રહી છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે નગરપાલિકાએ મનસ્વી રીતે સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપ્યો હતો. તેમણે એવો પણ આરોપ લગાવ્યો હતો કે સામાવાળા નં. ૧ નગરપાલિકાએ એ હકીકતને અણગણતી કરી અથવા અણદેખી કરી કે સામાવાળા નં. ૩ ટેન્ડર દસ્તાવેજમાં દર્શાવેલ નિર્ધારિત પાત્રતાના માનદંડને પૂર્ણ કરતા નથી અને તેથી, સામાવાળા નં. ૩ ને પાત્ર બીડર ગણી શકાય નહીં. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપવો જોઈતો ન હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળાઓએ મનસ્વી રીતે સામાવાળા નં. ૩ ને 'લાયક બીડર' ગણ્યા છે અને અરજદાર ટેકનિકલ બીડ મૂલ્યાંકન તબક્કે લાયક ઠર્યા હોવા છતાં અરજદારની બીડ ફગાવી દીધી છે. અરજદારના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, બંને નિર્ણયો મનસ્વી અને ટેન્ડર

દસ્તાવેજની જોગવાઈઓથી વિપરીત છે. અન્ય કોઈ રજૂઆત કરવામાં આવી નથી.

૧૨.૧ સામાવાળા નં. ૧ નગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલે અરજીનો વિરોધ કર્યો અને અરજદારના આરોપો અને રજૂઆતોને નકારી કાઢ્યા. તેમણે જવાબ સોગંદનામામાં દર્શાવેલ વિગતો અને સોગંદનામા સાથે જોડેલા દસ્તાવેજો પર વિશ્વાસ મૂક્યો. સામાવાળા નગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા તેની ટેકનિકલ બીડ અને પ્રાઇસ બીડ સાથે જોડેલા દસ્તાવેજોએ ઈ–ટેન્ડર માટેની જરૂરિયાત તેમજ દસ્તાવેજોની નકલો ભૌતિક રીતે જમા કરાવવાની જરૂરિયાતનું પાલન કર્યું હતું અને સામાવાળા નગરપાલિકાએ ટેન્ડર મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા દરમિયાન અથવા આખરી નિર્ણય સંબંધે કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે અનિયમિતતા આચરી નથી. સામાવાળા નગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર અને સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા જમા કરાયેલી બીડ સહિત નગરપાલિકા દ્વારા સંદર્ભિત બીડની ટેન્ડર દસ્તાવેજમાં દર્શાવેલ નિયમો અને શરતોના પ્રકાશમાં યોગ્ય રીતે ચકાસણી કરવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો યોગ્ય જણાયા છે અને સદર દસ્તાવેજોએ સંયુક્ત રીતે ટેન્ડર દસ્તાવેજ હેઠળ નિર્ધારિત શરતો અને પાત્રતાના માનદંડ પૂર્ણ કર્યા છે. સામાવાળા નં. ૧ નગરપાલિકાના વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ એલ૧ બીડર તરીકે ઉભરી આવ્યા હતા અને તેથી, નગરપાલિકાએ સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપવાનું નક્કી કર્યું કારણ કે સામાવાળા નં. ૩ એ ટેન્ડર દસ્તાવેજમાં નિર્ધારિત નિયમો અને શરતો પૂર્ણ કરી હતી. સામાવાળા નં. ૧ ના વિદ્વાન

એડવોકેટે એમ પણ રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો બોગસ અથવા બનાવટી છે અને સાચા નથી તે દર્શાવવા માટે અરજદારે કે અન્ય કોઈ બીડરે નગરપાલિકા સમક્ષ કોઈ સામગ્રી મૂકી નથી અને તેથી, કોઈ પુરાવાના અભાવે, નગરપાલિકા દ્વારા આવા આરોપને ધ્યાને લઈ શકાય તેમ ન હતો. સામાવાળા નં. ૧ નગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપવમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે મનસ્વીતા નથી. તેમણે એ વાત પર પણ ભાર મૂક્યો હતો કે વર્ક ઓર્ડરના કુલ સમયગાળાનો મોટો ભાગ અગાઉથી જ પૂરો થઈ ગયો છે, જે દરમિયાન સામાવાળા નં. ૩ એ કામગીરી બજાવી છે અને વર્ક ઓર્ડરની મુદત (જેના માટે વર્ક ઓર્ડર આપવામાં આવ્યો છે) બે મહિનાની અંદર પૂર્ણ થઈ જશે. તેમણે તેના જવાબ સોગંદનામાના ફકરા નં. ૪ થી ૮ માં દર્શાવેલ વિગતોનું પુનરાવર્તન કર્યું અને તેના પર ભાર મૂક્યો.

૧૨.૨ સામાવાળા નં. ૩ ના વિદ્વાન વકીલે સામાવાળા નગરપાલિકાની રજૂઆતો અપનાવી હતી અને તેના જવાબ સોગંદનામાના ફકરા નં. ૬ થી ૧૦ માં દર્શાવેલ વિગતો અને તથ્યો પર વિશ્વાસ મૂક્યો હતો અને તેનું પુનરાવર્તન કર્યું હતું.

૧૩. અમે પરસ્પરની રજૂઆતો અને રેકોર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી પર વિચારણા કરી છે.

૧૪. આ સંદર્ભમાં, શરૂઆતમાં જ એ નોંધવું પ્રાસંગિક છે કે તારીખ ૩૦/૦૫/૨૦૧૮ ના વર્ક ઓર્ડર (સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં જારી કરાયેલ) મુજબ, માન્યતા અવધિ માર્ચ ૨૦૧૯ (૩૧/૦૩/૨૦૧૯) માં પૂર્ણ થશે. જેનો અર્થ એ થાય છે કે, અરજીની લંબિતતા દરમિયાન, તે માન્યતા અવધિ લગભગ સમાપ્તિ / મુદત પૂરી થવાની તારીખ સુધી પહોંચી ગઈ હતી.

૧૪.૧ સંબંધિત તથ્યોના ઉપરોક્ત વર્ણન પરથી, એ બાબત સામે આવી છે કે અરજદારે ટેન્ડર દસ્તાવેજની કલમ ૪(એફ) અને કલમ ૪(જી) ના અનાદરનો આરોપ લગાવ્યો છે. સદર કલમ ૪(એફ) અને કલમ ૪(જી) આ પ્રમાણે વંચાય છે:

> *"એફ. નોંધાયેલા ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટના પ્રમાણપત્ર દ્વારા સાબિત થયા મુજબ, માનવબળ પુરવઠાના વ્યવસાયમાંથી છેલ્લા બે નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન બીડ સારાંશમાં સ્પષ્ટ કર્યા મુજબ વાર્ષિક ટર્નઓવર (સરેરાશ) ન્યૂનતમ ૧૦૦ લાખ હોવું જોઈએ.*
>
> *જી. કોન્ટ્રેક્ટ લેબર (રેગ્યુલેશન એન્ડ અબોલિશન) એક્ટ, ૧૯૭૦ હેઠળ નોંધાયેલ હોવું જોઈએ અને યોગ્ય પીએફ નોંધણી ધરાવતા હોવા જોઈએ. તાજેતરના લાયસન્સની નકલ*

જોડેલી હોવી જોઈએ, કોન્ટ્રાક્ટ ફાળવણી સમયે નગરપાલિકાને લાયસન્સ જમા કરાવવાનું રહેશે."

૧૫. ફકરા નં. ૯(બી) ના પ્રથમ ભાગમાં માગવામાં આવેલી રાહતના સંદર્ભમાં, શરૂઆતમાં જ એ જણાવવામાં આવી શકે છે કે જે ચર્ચા અનુસરે છે તેના પ્રકાશમાં અને આ પછી નોંધાયેલા કારણોસર, એ બાબત સામે આવી છે કે અરજદાર એ દર્શાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે કે સામાવાળા નં. ૩ એ પાત્રતાના માનદંડ હેઠળની બે શરતો પૂરી કરી ન હતી કે તેનું પાલન કર્યું ન હતું અને/અથવા સામાવાળા નં. ૩ ને લાયક બીડર ગણી શકાય તેમ ન હોવા છતાં સામાવાળા નગરપાલિકાએ મનસ્વી રીતે સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર આપ્યો હતો.

૧૬. સામાવાળા નં. ૧ એ સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા (તેની બીડ સાથે) રજૂ કરાયેલ પરિશિષ્ટ–૨ ની નકલ રેકોર્ડ પર મૂકી છે, જેમાં સામાવાળા નં. ૩ એ છેલ્લા ૩ વર્ષ દરમિયાન તેના ટર્નઓવરની વિગતો પૂરી પાડી હતી. સદર દસ્તાવેજ (આ અરજીના પાના નં. ૭૩ પર) નીચે દર્શાવેલ વિગતો દર્શાવે છે:

"૧૦. છેલ્લા ત્રણ વર્ષના ટર્નઓવરની વિગતો

(એ) વર્ષ ૨૦૧૪–૨૦૧૫ ટર્નઓવર: = ૨,૦૩,૫૦૦=૦૦

(બી) વર્ષ ૨૦૧૫–૨૦૧૬ ટર્નઓવર: =૬૩,૨૫,૦૨૦=૦૦

(સી) વર્ષ ૨૦૧૬–૨૦૧૭ ટર્નઓવર: = ૩,૪૦,૫૨,૬૨૦–૦૦"

૧૬.૧ અરજદારના આરોપોનો સામનો કરતી વખતે, સામાવાળા નં. ૧ એ, તેના તારીખ ૦૧/૦૭/૨૦૧૮ ના સોગંદનામામાં, રજૂઆત કરી છે અને સ્પષ્ટતા કરી છે (પાના નં. ૫૮) કે:

> *"૧૧. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એ વાત સાચી છે કે બીડરનું ટર્નઓવર રૂ. ૧૦૦ લાખ હોવું જોઈએ, પરંતુ જો નામદાર કોર્ટ ચકાસશે તો ટર્નઓવર સરેરાશ છે એટલે કે છેલ્લા ત્રણ વર્ષની સરેરાશ. સામાવાળા નં. ૩ એ નગરપાલિકાને છેલ્લા ત્રણ વર્ષના ટર્નઓવરની વિગતો પૂરી પાડી છે અને આ વિગતો અનુસાર વર્ષ ૨૦૧૪-૨૦૧૫ માં તેમનું ટર્નઓવર રૂ. ૨,૦૩,૫૦૦-૦૦, વર્ષ ૨૦૧૫-૨૦૧૬ માં રૂ. ૬૩,૨૫,૦૨૦-૦૦, વર્ષ ૨૦૧૬-૨૦૧૭ માટે રૂ. ૩,૪૦,૫૨,૬૨૦-૦૦ છે જે કુલ ૪,૦૫,૮૧,૧૪૦-૦૦ થાય છે. સદર દસ્તાવેજ અહીં રજૂ કરવામાં આવ્યો છે અને પરિશિષ્ટ-આર-૬ તરીકે અંકિત કરવામાં આવ્યો છે. તેથી ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં લેતા સામાવાળા નં. ૩ નું વાર્ષિક સરેરાશ ૧૦૦ લાખ છે, તેથી તે દલીલોમાં કોઈ દમ નથી કે સામાવાળા નં. ૩ લાયક નથી કારણ કે તેની પાસે વાર્ષિક રૂ. ૧૦૦ લાખનું ટર્નઓવર નથી. એટલું જ નહીં પરંતુ આ હકીકત માટે ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટના પ્રમાણપત્રો પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા."*

૧૬.૨ સામાવાળા નં. ૧ એ વધુમાં દાવો કર્યો છે અને સ્પષ્ટતા કરી છે કે:

> *"એ વાત સાચી છે કે સામાવાળા નં. ૩ નું કમિશન પ્રતિ કર્મચારી .૦૧ પૈસા છે પરંતુ માત્ર તે નીચલી તરફ હોવાના કારણે એવું કહી શકાય નહીં કે નગરપાલિકાના અન્ય હોદ્દેદારોનું સક્રિય જોડાણ છે. એ બાબતનો પણ વધુમાં ઈનકાર કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકાના કેટલાક અધિકારીઓ દ્વારા કોઈ ભ્રષ્ટાચાર આચરવામાં આવનાર છે. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારને ટેન્ડર આપવમાં આવ્યું ન હોવાથી તેણે હતાશામાં આવીને અવિચારી અને પાયાવિહોણા આરોપો લગાવ્યા છે. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે કલેક્ટર શ્રી રાજકોટને રજૂઆત કરી હોય પરંતુ વર્તમાન સામાવાળા તે અંગે કોઈ ટિપ્પણી કરી શકે નહીં. પરંતુ જોકે અરજદારના આરોપો સાચા ન હોવાથી સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં મંજૂર થયેલ ટેન્ડર રદ કરી શકાય નહીં. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકા કાઉન્સિલર શ્રી વનરાજ બી. ગીડાએ સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર આપવા માટે પોતાની નારાજગી દર્શાવી હતી પરંતુ સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૩ ને ટેન્ડર ફાળવવાનો નિર્ણય નગરપાલિકાનો છે અને તે ઉપરાંત તેઓ સૌથી ઓછા બીડર છે અને લાયક પણ હતા. તેથી શ્રી વનરાજ બી. ગીડાની નારાજગી અરજદાર માટે કોઈ કામની નથી."*

૧૬.૩ આ ઉપરાંત, સામાવાળા નં. ૩ એ પણ અરજદારના આરોપનો જવાબ આપ્યો છે. આ સંદર્ભમાં, સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા તેના સોગંદનામાના ફકરા નં. ૬ થી ૧૧ માં આપેલી વિગતોને યાદ કરવી પ્રાસંગિક છે. તેના સોગંદનામાની સાથે, સામાવાળા નં. ૩ એ "મંજૂર થયેલ કોન્ટ્રાક્ટર" તરીકેનું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ પણ રેકોર્ડ પર મૂક્યું છે. ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા જારી કરાયેલ પ્રમાણપત્ર (જેના દ્વારા અરજદારનું ટર્નઓવર પ્રમાણિત થયેલ છે) અને કેટલીક એવી સંસ્થાઓ દ્વારા જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્ર જ્યાં સદર સામાવાળાએ સમાન પ્રકૃતિના કામો / કોન્ટ્રાક્ટ પાર પાડ્યા હતા તે પણ રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યા છે.

૧૭. અરજદારે સામાવાળા નં. ૧ અને ૩ સામે આરોપો લગાવ્યા છે અને સદર સામાવાળાઓએ જે દસ્તાવેજો પર વિશ્વાસ મૂક્યો છે તે અંગે અમુક શંકા વ્યક્ત કરી છે, તેમ છતાં, અરજદાર આરોપોને પડકારવા અથવા તેને પુષ્ટિ આપવા અને સમર્થન આપવા માટે અથવા સદર દસ્તાવેજોને (જેના પર સામાવાળા નં. ૧ અને ૩ એ, સદર દસ્તાવેજો બીડ સાથે જમા કરવામાં આવ્યા હતા તેવો દાવો કરીને) વિશ્વાસ મૂક્યો હતો (સામાવાળા નં. ૩ એ તેની બીડ જમા કરી ત્યારે નિર્ધારિત પાત્રતાના માનદંડ પૂર્ણ કર્યા હતા તેવી રજૂઆતના સમર્થનમાં) નીચાજોણું કરાવવા માટે કોઈપણ સામગ્રી, મજબૂત પુરાવા તો દૂરની વાત છે, રેકોર્ડ પર મૂકવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. દસ્તાવેજોને (સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા જમા કરાયેલ અને સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા વિશ્વાસ મૂકાયેલ) પડકારવા માટે અને/અથવા સદર દસ્તાવેજો સામેના આરોપોને સમર્થન આપવા માટેની કોઈપણ સામગ્રી અરજદાર દ્વારા રેકોર્ડ પર મૂકવામાં

આવી નથી. અરજદાર પોતાના આરોપોની પુષ્ટિ કરવામાં અને તેને સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે.

૧૭.૧ અરજદારના આરોપોને સમર્થન આપે અને વ્યાજબી ઠેરવે તેવી કોઈપણ સામગ્રી, મજબૂત પુરાવા તો દૂરની વાત છે, તેની ગેરહાજરીમાં, અરજદારની શંકાઓ અને આરોપો સ્વીકારી શકાય નહીં અને અદાલત અરજદારના આવા પુરાવા વગરના આરોપ અથવા શંકાને ધ્યાને લઈ શકે નહીં.

૧૭.૨ અદાલત આવા પુરાવા વગરના આરોપોને પુરાવા તરીકે ગણી શકે નહીં અને જ્યારે આવા આરોપોને સમર્થન આપવા અને વ્યાજબી ઠેરવવા માટે કોઈ સામગ્રી ન હોય ત્યારે અદાલત માત્ર પાયાવિહોણા અને પુરાવા વગરના આરોપોના આધારે રોજગારદાતાના (ટેન્ડર આમંત્રિત કરતી એજન્સીના) નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકે નહીં.

૧૭.૩ એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે સામાવાળા નં. ૧ એ, સોગંદનામા દ્વારા, સ્પષ્ટપણે દાવો કર્યો છે કે દસ્તાવેજો બીડની સાથે જમા કરવામાં આવ્યા હતા અને સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પ્રમાણપત્રો પાત્રતાના માનદંડને પૂર્ણ કરે છે અને સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો નકલી અથવા બનાવટી અને કૂટલેખિત છે તે દર્શાવવા માટે કોઈ આધાર નથી, સાબિતી મૂલ્ય ધરાવતી કોઈ વિશ્વસનીય સામગ્રી તો દૂરની વાત છે. વધુમાં, સામાવાળા નં. ૧ ના જણાવ્યા અનુસાર, સામાવાળા નં. ૩ એ સંતોષકારક

રીતે દર્શાવ્યું હતું કે ચોક્કસ સમયગાળા દરમિયાન તેનું સરેરાશ ટર્નઓવર રૂ. ૧૦૦ લાખથી વધુ હતું અને તેથી, સામાવાળા નં. ૩ એ પાત્રતાના માનદંડ પૂર્ણ કર્યા હતા. તદુપરાંત, સામાવાળા નં. ૧ એ એવો પણ દાવો કર્યો છે કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા જમા કરાયેલ અને દર્શાવાયેલ પ્રાઇસ બીડ / દર સૌથી ઓછા તરીકે ઉભરી આવ્યા હતા (એટલે કે સામાવાળા નં. ૩ એ એલ૧ બીડર તરીકે ઉભરી આવ્યા હતા) અને તેથી, ખાસ કરીને જ્યારે (આઇ) સામાવાળા નં. ૩ એ સ્થાપિત કર્યું કે તેણે પાત્રતાના માનદંડ પૂર્ણ કર્યા છે (એટલે કે તે પાત્ર અને લાયક બીડર તરીકે ઉભરી આવ્યા); અને (આઈઆઇ) સદર સામાવાળા નં. ૩ એલ૧ બીડર તરીકે પણ ઉભરી આવ્યા, ત્યારે સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર ના આપવાનું કોઈ ઔચિત્ય ન હતું.

૧૮. કોન્ટ્રાક્ટ આપવાની બાબતમાં અને ટેન્ડર દસ્તાવેજમાં ટેન્ડરની શરત દ્વારા નિર્ધારિત પાત્રતાના માનદંડની બાબતમાં ન્યાયિક સમીક્ષાની ક્ષેત્રમર્યાદા, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વિવિધ નિર્ણયોમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે.

[એ] ડાયરેક્ટોરેટ ઓફ એજ્યુકેશન અને અન્ય વિરુદ્ધ એજ્યુકોમ્પ ડેટામેટિક્સ લિ. અને અન્ય (૨૦૦૪) ૪ એસસીસી ૧૯ ના કેસના નિર્ણયમાં], નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, અવલોકન કર્યું કે:–

"૧૦. એર ઈન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ કોચીન ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ લિમિટેડ [૨૦૦૦ (૨) એસસીસી ૬૧૭ માં, આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું: "કોન્ટ્રાક્ટ આપવો, પછી તે ખાનગી પક્ષકાર દ્વારા હોય કે જાહેર સંસ્થા અથવા રાજ્ય દ્વારા હોય, તે અનિવાર્યપણે એક વ્યાપારી વ્યવહાર છે. વ્યાપારી નિર્ણય પર પહોંચવામાં જે બાબતો સર્વોપરી છે તે વ્યાપારી વિચારણાઓ છે. નિર્ણય પર પહોંચવા માટે રાજ્ય પોતાની પદ્ધતિ પસંદ કરી શકે છે. તે ટેન્ડર માટેના આમંત્રણની પોતાની શરતો નક્કી કરી શકે છે અને તે ન્યાયિક સમીક્ષા માટે ખુલ્લું નથી. તે તેને કરાયેલી ઓફરોમાંથી કોઈ એક સ્વીકારવાનો આખરી નિર્ણય લેતા પહેલા વાટાઘાટો કરી શકે છે. કોન્ટ્રાક્ટ આપવા માટે કિંમત હંમેશાં એકમાત્ર માનદંડ હોવી જરૂરી નથી. જો ટેન્ડરની શરતો આવી છૂટછાટ આપવાની પરવાનગી આપતી હોય તો, શુદ્ધ દાનતના કારણોસર, તે કોઈપણ છૂટછાટ આપવા માટે સ્વતંત્ર છે. તે સૌથી વધુ કે સૌથી નીચું હોવા છતાં પણ ઓફર સ્વીકારી ન પણ શકે. પરંતુ રાજ્ય, તેના નિગમો, સાધનો અને એજન્સીઓ તેમના દ્વારા નિર્ધારિત ધોરણો, માનકો અને પ્રક્રિયાઓનું પાલન કરવા માટે બંધાયેલા છે અને મનસ્વી રીતે તેનાથી વિચલિત થઈ શકતા નથી. જોકે તે નિર્ણય ન્યાયિક સમીક્ષાને પાત્ર નથી, તેમ છતાં કોર્ટ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની તપાસ કરી શકે છે અને જો તે બદનક્ષી, અયોગ્યતા અને મનસ્વીતાથી દૂષિત જણાય તો હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે."

[મહત્વ આપવામાં આવ્યું]

૧૧. આ સિદ્ધાંત પુનઃ આ કોર્ટ દ્વારા મોનાર્ક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ કમિશનર, ઉલ્હાસનગર મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને અન્ય [૨૦૦૦ (૫) એસસીસી ૨૮૭] માં પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ટેન્ડરમાં નિયમો અને શરતો સરકાર દ્વારા કોન્ટ્રાક્ટની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે અને આવી બાબતોમાં ટેન્ડર બહાર પાડનાર સત્તાધિકારી ટેન્ડરના નિયમો અને શરતો નિર્ધારિત કરવા માટે શ્રેષ્ઠ ન્યાયાધીશ છે. વિચારણા હેઠળના ટેન્ડરમાં નિર્ધારિત શરતો અગાઉના ટેન્ડર આમંત્રણોમાં નિર્ધારિત શરતો કરતાં વધુ સારી હતી કે નહીં તે કહેવાનું અદાલતો માટે નથી.

૧૨. આ નિર્ણયોમાં સ્પષ્ટપણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ટેન્ડર માટેના આમંત્રણના નિયમો કોન્ટ્રાક્ટના ક્ષેત્રમાં હોવાથી ન્યાયિક સમીક્ષા માટે ખુલ્લા નથી. કે સરકાર પાસે ટેન્ડરના નિયમો નક્કી કરવામાં મોકળાશ હોવી જોઈએ. વહીવટી ક્ષેત્રમાં વહીવટી સંસ્થા માટે જરૂરી સહવર્તી તરીકે તેની સાંધાઓમાં વાજબી રમવાની જગ્યા હોવી જોઈએ. અદાલતો વહીવટી નીતિના નિર્ણયમાં માત્ર ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરશે જો તે મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ, દૂષિત દાનતવાળો અથવા પૂર્વગ્રહથી પ્રેરિત હોય. તે વ્યાવહારિક ગોઠવણો માટે હકદાર છે જે ચોક્કસ સંજોગો દ્વારા માગવામાં આવી શકે છે. અદાલતો સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત ટેન્ડરના નિયમોને રદ કરી શકતી નથી કારણ કે તેને

લાગે છે કે ટેન્ડરમાં અન્ય કેટલાક નિયમો ન્યાયી, વધુ સમજદારીપૂર્વકના અથવા તર્કસંગત હોત. અદાલતો માત્ર ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે જો નીતિગત નિર્ણય મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ અથવા દૂષિત દાનતવાળો હોય."

[બી] સેન્ટ્રલ કોલફિલ્ડ્સ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ એસએલએલ–એસએમએલ (જોઈન્ટ વેન્ચર કન્સોર્ટિયમ) અને અન્ય [(૨૦૧૬) ૮ એસસીસી ૬૨૨] ના કેસના નિર્ણયમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, અવલોકન કર્યું કે:–

"૪૩. એનઆઈટી ના નિયમો અને શરતોથી વિચલિત થવાની રોજગારદાતાની અંતર્ગત સત્તાને સ્વીકારવાની શૈલીમાં આગળ વધતાં, અને ભાગીદારીના વિશિષ્ટ અધિકારના સિદ્ધાંત અને સમાન તકના ખ્યાલને પુનઃ રજૂ કરતાં, આ કોર્ટે નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા પર, ખાસ કરીને વ્યાપારી કોન્ટ્રાક્ટના સંદર્ભમાં ભાર મૂક્યો હતો. આ વિષય પરના વધુ નોંધપાત્ર કેસોમાંનો એક ટાટા સેલ્યુલર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, ૧૯૯૪ ૬ એસસીસી ૬૫૧ નો ત્રણ જજોનો નિર્ણય છે જેણે નિર્ણયની કાયદેસરતાને મહત્વ આપ્યું હતું, તેની વ્યાજબીતાને નહીં. જો વહીવટી નિર્ણય, જેમ કે એનઆઈટી ના નિયમોમાં વિચલન મનસ્વી, અપ્રસ્તુત, અયોગ્ય, દૂષિત દાનતવાળો અથવા પૂર્વગ્રહયુક્ત ન હોય, તો અદાલતો લેવાયેલા નિર્ણયની ન્યાયિક સમીક્ષા કરશે નહીં. તેવી જ રીતે, અદાલતો ટેકનિકલ

અથવા પ્રક્રિયાગત ભંગના સંદર્ભમાં અસફળ બીડરની વિનંતી પર નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપને સહન કરશે નહીં. જગદીશ મંડલ વિરુદ્ધ ઓરિસ્સા રાજ્ય, ૨૦૦૭ ૧૪ એસસીસી ૫૧૭ માં આ કોર્ટ દ્વારા (ટાટા સેલ્યુલરને અનુસરીને) નીચેના શબ્દોમાં ખૂબ સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું:

"વહીવટી કાર્યવાહીની ન્યાયિક સમીક્ષાનો હેતુ મનસ્વીતા, અપ્રસ્તુતતા, અયોગ્યતા, પૂર્વગ્રહ અને દૂષિત દાનતને રોકવાનો છે. તેનો હેતુ એ ચકાસવાનો છે કે પસંદગી અથવા નિર્ણય "કાયદેસર રીતે" લેવાયો છે કે નહીં અને પસંદગી અથવા નિર્ણય "વ્યાજબી" છે કે નહીં તે ચકાસવાનો નથી. જ્યારે ટેન્ડર અથવા કોન્ટ્રાક્ટ આપવા સંબંધિત બાબતોમાં ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે કેટલીક વિશિષ્ટ વિશેષતાઓને ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ.

<u>કોન્ટ્રાક્ટ એ વ્યાપારી વ્યવહાર છે. ટેન્ડરનું મૂલ્યાંકન કરવું અને કોન્ટ્રાક્ટ આપવો એ અનિવાર્યપણે વ્યાપારી કાર્યો છે. સમતા અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો અંતર જાળવી રાખે છે. જો કોન્ટ્રાક્ટ આપવા સંબંધિત નિર્ણય શુદ્ધ દાનતથી અને જાહેર હિતમાં હોય, તો પ્રક્રિયાગત વિચલન અથવા મૂલ્યાંકનમાં ભૂલ અથવા ટેન્ડરરને પૂર્વગ્રહ સાબિત થાય તો પણ અદાલતો ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં. જાહેર હિતના ભોગે ખાનગી હિતનું રક્ષણ કરવા માટે</u>

અથવા કરાર સંબંધિત વિવાદોનો નિર્ણય કરવા માટે ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહીં. ફરિયાદ ધરાવતો ટેન્ડરર અથવા કોન્ટ્રાક્ટર હંમેશાં દીવાની અદાલતમાં નુકસાની માગી શકે છે. કાલ્પનિક ફરિયાદો, ઘવાયેલા સ્વમાન અને વ્યાપારી સ્પર્ધા ધરાવતા અસફળ ટેન્ડરરો દ્વારા કોઈ ટેકનિકલ/પ્રક્રિયાગત ભંગ અથવા સ્વ-પૂર્વગ્રહના નાના મુદ્દાઓમાંથી મોટું સ્વરૂપ આપવાના અને ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને હસ્તક્ષેપ કરવા અદાલતોને મનાવવાના પ્રયાસોનો પ્રતિકાર કરવો જોઈએ. આવા હસ્તક્ષેપો, ભલે તે વચગાળાના હોય કે આખરી હોય, જાહેર કામોને વર્ષો સુધી રોકી શકે છે, અથવા હજારો અને લાખો લોકોને રાહત અને સહાયમાં વિલંબ કરી શકે છે અને પ્રોજેક્ટ ખર્ચમાં બહુવિધ ગણો વધારો કરી શકે છે."

ત્યારબાદ આ કોર્ટે પ્રશ્નો નિર્ધારિત કર્યા જે આવી પરિસ્થિતિમાં પૂછવામાં આવવા જોઈએ. એવું કહેવામાં આવ્યું હતું:

"તેથી, ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાના ઉપયોગમાં ટેન્ડર અથવા કરાર સંબંધિત બાબતોમાં હસ્તક્ષેપ કરતા પહેલા અદાલતે પોતાની જાતને નીચેના પ્રશ્નો પૂછવા જોઈએ:

(i) શું સત્તાધિકારી દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા અથવા લેવાયેલો નિર્ણય દૂષિત દાનતવાળો છે કે કોઈની

તરફેણ કરવાના ઇરાદાથી છે; અથવા શું અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા અથવા લેવાયેલો નિર્ણય એટલો મનસ્વી અને અપ્રસ્તુત છે કે અદાલત કહી શકે: "નિર્ણય એવો છે કે વ્યાજબી રીતે અને સંબંધિત કાયદા અનુસાર કાર્ય કરતો કોઈ જવાબદાર સત્તાધિકારી પહોંચી શક્યો ન હોત";

(ii) શું જાહેર હિતને અસર થાય છે. જો જવાબો નકારાત્મક હોય, તો અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ કોઈ હસ્તક્ષેપ થવો જોઈએ નહીં."

૪૪. વર્તમાન અપીલોમાં આ પ્રશ્નો પૂછતાં, એ બાબત અત્યંત સ્પષ્ટ થાય છે કે એનઆઇટી અને જીટીસી ના નિયમો અને શરતોનું પાલન કરવાનો સીસીએલ દ્વારા લેવાયેલો નિર્ણય કોઈપણ રીતે અપ્રસ્તુત ન હતો અથવા કોઈની તરફેણ કરવાના ઇરાદાથી ન હતો. નિર્ણય કાયદેસર હતો અને અયોગ્ય ન હતો.

૪૭. આ ચર્ચાનું પરિણામ એ છે કે બીડ અથવા બીડરની સ્વીકૃતિ અથવા અસ્વીકૃતિના મુદ્દાને માત્ર અસફળ પક્ષકારના દૃષ્ટિકોણથી જ નહીં પરંતુ રોજગારદાતાના દૃષ્ટિકોણથી પણ જોવો જોઈએ. રમણ દયારામ શેટ્ટીમાં ઠરાવ્યા મુજબ એનઆઇટી ના નિયમોને નકામા કે વધારાના ગણીને અણદેખા કરી શકાય નહીં. તેમને અર્થ અને જરૂરી મહત્વ આપવું જ જોઈએ. ટાટા સેલ્યુલરમાં દર્શાવ્યા મુજબ વહીવટી કાર્યવાહીમાં

હસ્તક્ષેપ કરવામાં ન્યાયિક સંયમ હોવો જોઈએ. સામાન્ય રીતે, રોજગારદાતા દ્વારા લેવાયેલા નિર્ણયની યોગ્યતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવવો જોઈએ નહીં પરંતુ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા ચોક્કસપણે ન્યાયિક સમીક્ષાને પાત્ર બની શકે છે. નિર્ણયની યોગ્યતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય જો તે અપ્રસ્તુત અથવા દૂષિત દાનતવાળો હોય અથવા કોઈની તરફેણ કરવાનો ઈરાદો ધરાવતો હોય અથવા એવો નિર્ણય હોય કે "વ્યાજબી રીતે અને સંબંધિત કાયદા અનુસાર કાર્ય કરતો કોઈ જવાબદાર સત્તાધિકારી પહોંચી શક્યો ન હોત" જેવું જગદીશ મંડલમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે જેને મિશિગન રબરમાં અનુસરવામાં આવ્યું છે.

૪૮. તેથી, એનઆઇટી નો કોઈ નિયમ આવશ્યક છે કે નહીં તે રોજગારદાતા દ્વારા લેવાયેલો નિર્ણય છે જેને માન આપવું જોઈએ. જો નિયમ આવશ્યક હોય તો પણ, રોજગારદાતા પાસે તેનાથી વિચલિત થવાની અંતર્ગત સત્તા છે શરતે કે વિચલન તમામ બીડરો અને સંભવિત બીડરોને લાગુ કરવામાં આવે જેવું રમણ દયારામ શેટ્ટીમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે. જોકે, જો નિયમને રોજગારદાતા દ્વારા ગૌણ અથવા સહાયક ગણવામાં આવે તો તે નિર્ણયને પણ માન આપવું જોઈએ. તે નિર્ણયની કાયદેસરતા પર ખૂબ જ મર્યાદિત આધારો પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય છે, જેવું ઉપર ચર્ચા કરેલા વિવિધ નિર્ણયોમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે, પરંતુ નિર્ણયની યોગ્યતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાતો નથી, અન્યથા આ કોર્ટે ટેન્ડર જારી કરનાર

સત્તાધિકારીનું કાર્ય પોતાના હસ્તક લેવું પડશે, જે તે કરી શકે નહીં."

૧૮.૧ ઉપરોક્ત ટાંકેલા અવલોકનો પરથી, એ બાબત સામે આવે છે કે બીડ સ્વીકારવામાં અથવા ફગાવવામાં રોજગારદાતા અથવા મુખ્ય અધિકારીની નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં, સિવાય કે તે દૂષિત દાનતથી દૂષિત હોય અથવા મનસ્વી રીતે કોઈની તરફેણ કરવાનો ઈરાદો હોય અથવા તે સંપૂર્ણપણે અવિવેકી હોય જે કોઈ પણ ડાહ્યો સત્તાધિકારી લેશે નહીં. અદાલત માત્ર ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરશે જો નિર્ણય વિકૃત જણાશે. તેવી જ રીતે ટેન્ડરની કઈ શરત અથવા માનદંડ આવશ્યક છે તે નક્કી કરવાનો અધિકાર રોજગારદાતા / મુખ્ય અધિકારીના ક્ષેત્રમાં આવે છે, અને આ બાબતે રોજગારદાતાના નિર્ણય અને તેની યોગ્યતા પર અદાલત દ્વારા પ્રશ્ન કે શંકા કરવી જોઈએ નહીં.

[સી] મા બિન્દા એક્સપ્રેસ કેરિયર અને અન્ય વિરુદ્ધ નોર્થ ઈસ્ટર્ન ફ્રન્ટિયર રેલવે અને અન્ય [(૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૭૬૦] ના કેસના નિર્ણયમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું અને સ્પષ્ટતા કરી કે:–

"૮. રાજ્ય અને તેના સાધનો દ્વારા કોન્ટ્રાક્ટ આપવા સંબંધિત બાબતોમાં ન્યાયિક સમીક્ષાની ક્ષેત્રમર્યાદા આ કોર્ટના નિર્ણયોની લાંબી શ્રેણી દ્વારા નક્કી કરવામાં આવી છે. જ્યારે આ નિર્ણયો સ્પષ્ટપણે સ્વીકારે છે કે કોન્ટ્રાક્ટની ફાળવણી

સંબંધે સરકાર અને તેના સાધનો દ્વારા વપરાતી સત્તા નારાજ પક્ષકારની વિનંતી પર ન્યાયિક સમીક્ષાને પાત્ર છે, આવા ટેન્ડરો આમંત્રિત કરતી નોટિસના જવાબમાં ટેન્ડર જમા કરાવવું એ ઓફર કરવાથી વધુ કંઈ નથી જેને સ્વીકારવા માટે રાજ્ય અથવા તેની એજન્સીઓ કોઈ બંધન હેઠળ નથી. તેથી, ટેન્ડર પ્રક્રિયામાં ભાગ લેતા બીડરો એવો આગ્રહ રાખી શકતા નથી કે તેમના ટેન્ડરો માત્ર એટલા માટે સ્વીકારવામાં આવે કારણ કે આપેલું ટેન્ડર જાહેર મિલકતના વેચાણ માટે છે કે સરકાર વતી કામોના અમલીકરણ માટે છે તેના આધારે સૌથી વધુ કે સૌથી નીચું છે. ભાગ લેતા બીડરો જે મેળવવા માટે હકદાર છે તે માત્ર તેમના ટેન્ડરોના મૂલ્યાંકનની બાબતમાં ન્યાયી, સમાન અને બિન-ભેદભાવપૂર્ણ વર્તન છે. એ પણ સુવિદિત છે કે કોન્ટ્રાક્ટ આપવો એ અનિવાર્યપણે એક વ્યાપારી વ્યવહાર છે જે આવા વ્યાપારી નિર્ણય માટે સુસંગત હોય તેવી વિચારણાના આધારે નક્કી થવો જોઈએ. આનો અર્થ એ થાય છે કે જે શરતોને આધીન ટેન્ડરો આમંત્રિત કરવામાં આવે છે તે ન્યાયિક સમીક્ષા માટે ખુલ્લી નથી સિવાય કે એવું જણાય કે તે કોઈ ચોક્કસ ટેન્ડરર અથવા ટેન્ડરરોના વર્ગને લાભ પહોંચાડવા માટે જ બનાવવામાં આવી હતી. તેવી જ રીતે ટેન્ડર આમંત્રિત કરનાર સત્તાધિકારી વાટાઘાટો કરી શકે છે અથવા શુદ્ધ દાનત અને મજબૂત કારણોસર છૂટછાટ આપી શકે છે શરતે કે ટેન્ડર પ્રક્રિયાને સંચાલિત કરતી શરતો હેઠળ આવી છૂટછાટ મંજૂર હોય."

[મહત્વ આપવામાં આવ્યું]

[ડી] ગ્લોબલ એનર્જી લિ. અને અન્ય વિરુદ્ધ અદાણી એક્સપોર્ટસ લિ. અને અન્ય (૨૦૦૫) ૪ એસસીસી ૪૩૫ ના કેસના નિર્ણયના ફકરા નં. ૧૦ માં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, અવલોકન કર્યું કે:–

> *"૧૦. તેથી, સિદ્ધાંત સુવિખ્યાત છે કે ટેન્ડર માટેના આમંત્રણના નિયમો ન્યાયિક સમીક્ષા માટે ખુલ્લા નથી અને અદાલતો ટેન્ડરના નિયમોને ઘટાડી શકતી નથી કારણ કે તે કોન્ટ્રાક્ટના ક્ષેત્રમાં છે સિવાય કે તે સંપૂર્ણપણે મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ અથવા દ્વેષથી પ્રેરિત હોય. કાયદાની આ સ્થિતિ હોવા છતાં, જે આ કોર્ટના નિર્ણયોની શ્રેણી દ્વારા નક્કી કરવામાં આવી છે, એ બાબત આશ્ચર્યજનક છે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રિટ અરજીની પ્રવેશ સુનાવણીના પ્રથમ દિવસે જ વચગાળાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને અપીલકર્તાઓને ટેન્ડર ખોલવાની વાસ્તવિક તારીખના ત્રણ દિવસ પછી સુધી બેંક ગેરંટી અથવા બેંકર્સ ચેક રજૂ કરીને અર્નેસ્ટ મની જમા કરવાની મંજૂરી આપી હતી. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો આદેશ સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર હોવાથી, તેથી, ડિવિઝન બેંચ દ્વારા યોગ્ય રીતે રદ કરવામાં આવ્યો હતો."*
>
> *[મહત્વ આપવામાં આવ્યું]*

[ઈ] એસોસિએશન ઓફ રજીસ્ટ્રેશન પ્લેટ્સ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય [(૨૦૦૫) ૧ એસસીસી ૬૭૯] ના કેસના નિર્ણયમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, અવલોકન કર્યું કે:-

> "૩૫. વિવિધ રાજ્ય સત્તાધિકારીઓ દ્વારા જારી કરાયેલી નોટિસ ઇનવાઈટિંગ ટેન્ડર્સમાં ક્ષતિગ્રસ્ત શરતો સામેના પડકારને પ્રથમ લેતા, અમને કેન્દ્ર અને રાજ્ય સત્તાધિકારીઓ અને વિરોધ કરતા ઉત્પાદકો વતી કરાયેલી રજૂઆતોમાં પર્યાપ્ત બળ જણાય છે. અમલીકરણ કરનાર સત્તાધિકારી તરીકે રાજ્યએ એ સુનિશ્ચિત કરવાનું છે કે હાઇ સિક્યુરિટી પ્લેટ્સની યોજના અસરકારક રીતે અમલમાં મુકાય. દરેક રાજ્યમાં આટલી મોટી સંખ્યામાં હયાત વાહનો માટે બે વર્ષની અંદર નવી પ્લેટો તરફ સ્વિચ કરવા સંબંધિત વિપુલ કામગીરીને ધ્યાનમાં રાખીને, 'પ્રયાસ અને ભૂલ' પદ્ધતિનો સહારો લેવો જોખમી સાબિત થશે. યોગ્ય અને સૌથી સક્ષમ વ્યક્તિ મેળવવાની તેની ચિંતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય નહીં. તેણે એવા ઉત્પાદકોને દૂર કરવાના છે જેઓ માત્ર નવા ક્ષેત્રમાં પ્રવેશવા માટે તાજેતરમાં વિકસિત થયા છે. મજબૂત નાણાકીય અને ટેકનિકલ ક્ષમતા ધરાવતા અનુભવી ઉત્પાદકની શોધ માટે રાજ્યના આગ્રહને ગેરસમજ કરી શકાય નહીં. ઉપર ટાંકેલા સંબંધિત નિયમો અને શરતો એવી રીતે ઘડવામાં આવી છે જેથી રાજ્યને ચોક્કસ ટેન્ડરરની ક્ષમતાનો નિર્ણય કરવા માટે સમર્થ બનાવી શકાય જે નિષ્ફળ-સુરક્ષિત અને ટકાવી શકાય

તેવી વિતરણ ક્ષમતા પ્રદાન કરી શકે. માત્ર એવા ટેન્ડરરની પસંદગી કરવાની રહેશે જે વાહનો માટે નિર્દિષ્ટ પ્લેટો મોટા પ્રમાણમાં માર્કેટિંગ, સર્વિસિંગ અને સતત પ્રદાન કરવાની જવાબદારી લઈ શકે પ્રથમ પ્રારંભિક બે વર્ષમાં અને વાર્ષિક ધોરણે આગામી ૧૩ વર્ષમાં. પસંદ કરાયેલ ઉત્પાદક, વાસ્તવમાં, નિયમ ૫૦ અનુસાર વાહનોને હાઈ સિક્યુરિટી પ્લેટ્સ પ્રદાન કરવાની તેમની વૈધાનિક ફરજો પૂર્ણ કરવા માટે સંબંધિત આરટીઓ નો એક પ્રકારનો એજન્ટ કે માધ્યમ બનશે. ક્ષમતા અને યોગ્યતા એ ટેન્ડર આમંત્રિત કરતી કોઈપણ નોટિસની યોગ્ય શરતો ઘડવા માટેના બે સૌથી સુસંગત માનદંડ છે. ક્ષતિગ્રસ્ત કલમો કે જેના દ્ધારા એવું નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે ટેન્ડરરે વ્યક્તિગત રીતે અથવા સંયુક્ત સાહસના સભ્ય તરીકે ઓછામાં ઓછા ત્રણ દેશોમાં રજીસ્ટ્રેશન પ્લેટોના ક્ષેત્રમાં અનુભવ ધરાવવો જોઈએ, રૂ. ૪૦ કરોડની સામાન્ય ન્યૂનતમ નેટ વર્થ અને સંયુક્ત સાહસના ભાગીદાર પાસે ઓછામાં ઓછું રૂ. ૫૦ કરોડનું ન્યૂનતમ વાર્ષિક ટર્નઓવર અને રજીસ્ટ્રેશન પ્લેટ્સના વ્યવસાયનું ન્યૂનતમ ૧૫% ટર્નઓવર હોવું જોઈએ, તે જણાવ્યા મુજબ, પસંદ કરેલ ઉત્પાદક ગુણાત્મક અને જથ્થાત્મક રીતે વિશાળ રોકાણની જરૂરિયાત ધરાવતા કામની વિપુલતાને જોતા કરારની ફરજો પૂર્ણ કરવા માટે ટેકનિકલ અને નાણાકીય રીતે સક્ષમ હશે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે આવશ્યક શરતો તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.

૩૮. ટેન્ડર દસ્તાવેજની શરતો ઘડવા અને હાઇ સિક્યુરિટી રજીસ્ટ્રેશન પ્લેટ્સનો પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવા જેવા કોન્ટ્રાક્ટ આપવાની બાબતમાં, રાજ્યના સત્તાધિકારીઓને વધુ મોકળાશ આપવી જરૂરી છે. સિવાય કે ટેન્ડરિંગ સત્તાધિકારીની કાર્યવાહી દ્વેષપૂર્ણ અને તેની વૈધાનિક સત્તાઓનો દુરુપયોગ જણાતી હોય, ટેન્ડરની શરતો અકાટ્ય છે. ટેન્ડરની શરતોની ગહન તપાસ કરતા, અમને લાગતું નથી કે તે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળના સમાનતાના અધિકારનો ભંગ કરે છે અથવા અનુચ્છેદ ૧૯ હેઠળ ઈરાદો ધરાવતા ટેન્ડરરોના વર્ગના મૂળભૂત અધિકારો પર દબાણ લાવે છે. કેન્દ્ર અને રાજ્ય સત્તાધિકારીઓ વતી કરાયેલી રજૂઆતો અને ક્ષતિગ્રસ્ત ટેન્ડર શરતોના નિયમો માટે દર્શાવવામાં આવેલા ઔચિત્યના આધારે, અમને લાગતું નથી કે વિદેશી દેશોમાં રજીસ્ટ્રેશન પ્લેટો સપ્લાય કરવાના ક્ષેત્રમાં અનુભવ અને વ્યવસાયિક ટર્નઓવરના પ્રમાણની જરૂરિયાતવાળી કલમો માત્ર દેશી ઉત્પાદકોને ક્ષેત્રની બહાર રાખવાના ઈરાદાથી છે. એવું સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે નિયમ ૫૦ માં યોજના ઘડવાની તારીખે અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તે હેઠળ માર્ગદર્શિકા જારી કરવા સમયે, ભારતમાં નવી અત્યાધુનિક રજીસ્ટ્રેશન પ્લેટો રજૂ કરીને પ્રાપ્ત કરવાનો મુખ્ય હેતુ સુરક્ષા અને સલામતી સુનિશ્ચિત કરવાનો છે તે રીતે અને લાંબા ગાળાના ધોરણે આવા વિશાળ પરિમાણના

પુરવઠાનું કામ હાથ ધરવા માટે ટેકનિકલ અને નાણાકીય ક્ષમતા ધરાવતા ઘણા દેશી ઉત્પાદકો ન હતા."

[એફ] મોનાર્ક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ કમિશનર, ઉલ્હાસનગર મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને અન્ય [(૨૦૦૦) ૫ એસસીસી ૨૮૭] ના કેસના નિર્ણયના ફકરા નં. ૧૦ અને ૧૧ માં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, અવલોકન કર્યું કે:-

"૧૦. ટેન્ડર પ્રક્રિયા, કોન્ટ્રાક્ટ આપવા અંગે આ કોર્ટ દ્વારા અગાઉ કેટલાક નિર્ણયો આપવામાં આવ્યા છે અને તે સંબંધે કેટલાક સિદ્ધાંતો વિકસાવવામાં આવ્યા છે. આખરે આ બાબતોમાં અદાલતો પાસે જે પ્રવર્તે છે તે એ છે કે જાહેર હિત સર્વોપરી હોવા છતાં કોન્ટ્રાક્ટ આપવાની બાબતમાં કોઈ મનસ્વીતા હોવી જોઈએ નહીં અને ટેન્ડર પ્રક્રિયામાં તમામ ભાગીદારો સાથે સમાન વ્યવહાર થવો જોઈએ. અમે કાયદાકીય સ્થિતિનો આ પ્રમાણે સારાંશ આપી શકીએ છીએ:

(i) સરકાર નાગરિકો સાથે કોઈપણ કોન્ટ્રાક્ટ કરવા માટે સ્વતંત્ર છે પરંતુ જ્યારે તે મનસ્વી રીતે અથવા જાહેર હિતથી વિપરીત કાર્ય કરે છે ત્યારે અદાલત હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે;

(ii) સરકાર આવી સંબંધ સ્થાપિત કરવા માટે પોતાની પસંદગીની કોઈપણ વ્યક્તિને મનસ્વી રીતે પસંદ કરી શકતી

નથી અથવા સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓ વચ્ચે ભેદભાવ કરી શકતી નથી;

(iii) સરકાર ટેન્ડરમાં સૌથી ઊંચી બીડને પણ ફગાવી દેવા માટે મુક્ત છે જ્યાં આવી અસ્વીકૃતિ મનસ્વી અથવા અયોગ્ય ન હોય અથવા આવી અસ્વીકૃતિ માન્ય અને સારા કારણોસર જાહેર હિતમાં હોય.

૧૧. વ્યાપકપણે કહીએ તો, અદાલતો વહીવટી કાર્યવાહી અથવા તેમાં કરાયેલા ફેરફારોની બાબતમાં ત્યાં સુધી હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં સિવાય કે સરકારની કાર્યવાહી મનસ્વી કે ભેદભાવપૂર્ણ હોય અથવા અપનાવવામાં આવેલી નીતિનો તે જે હેતુ પ્રાપ્ત કરવા માગે છે તેની સાથે કોઈ સંબંધ ન હોય અથવા દૂષિત દાનતવાળી હોય."

[જી] જેએસડબલ્યુ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિમિટેડ વિરુદ્ધ કાકીનાડા સીપોર્ટ્સ લિ. [(૨૦૧૭) ૪ એસસીસી ૧૭૦] ના કેસના નિર્ણયમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટતા કરી અને સમજાવ્યું કે "રોજગારદાતા પાસે સાંધાઓમાં રમવાની જગ્યા એટલે કે અમુક સીમાઓની અંદર વહીવટી નિર્ણયો લેવાની જરૂરી સ્વતંત્રતા હોવી જોઈએ". સદર નિર્ણયના ફકરા નં. ૯ માં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, અવલોકન કર્યું કે:-

<u>"૯. અમે એ પણ ઉમેરી શકીએ છીએ કે કાયદો સુવિખ્યાત છે કે સર્વોચ્ચ અદાલતોએ તેમની ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો</u>

ઉપયોગ કરતી વખતે કરાર સંબંધિત બાબતો સાથે કામ કરતી વખતે સંયમપૂર્વક કાર્ય કરવું જોઈએ. આ કોર્ટની ત્રણ જજોની બેંચે ટાટા સેલ્યુલર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૧૯૯૪) ૬ એસસીસી ૬૫૧ માં ઠરાવ્યું હતું કે (i) વહીવટી કાર્યવાહીની સમીક્ષામાં ન્યાયિક સંયમ હોવો જોઈએ; (ii) અદાલતે અપીલ અદાલતની જેમ કાર્ય કરવું જોઈએ નહીં; તે નિર્ણયની સમીક્ષા કરી શકતી નથી પરંતુ માત્ર નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની સમીક્ષા કરી શકે છે; (iii) અદાલત પાસે સામાન્ય રીતે આવા ટેકનિકલ નિર્ણયોને સુધારવા માટે જરૂરી નિષ્ણાતતા હોતી નથી; (iv) રોજગારદાતા પાસે સાંધાઓમાં રમવાની જગ્યા એટલે કે અમુક સીમાઓની અંદર વહીવટી નિર્ણયો લેવાની જરૂરી સ્વતંત્રતા હોવી જોઈએ."

[મહત્વ આપવામાં આવ્યું]

૧૮.૨ જ્યારે વર્તમાન કેસના તથ્યો અને અરજદારના આરોપોની તપાસ રેકોર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીના પ્રકાશમાં અને નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ટાંકેલા અવલોકનોના પ્રકાશમાં અને એનઆઈટી / ટેન્ડર દસ્તાવેજના નિયમો અને શરતોના પ્રકાશમાં કરવામાં આવે છે, ત્યારે એ બાબત સામે આવે છે કે અરજદારના આરોપો સાબિત થતા નથી અને અરજદાર પોતાના આરોપોને સમર્થન આપવા માટે અને/અથવા સામાવાળા નં. ૩ પાત્ર અથવા યોગ્ય રીતે લાયક ન હતા તેવો કેસ બનાવવા માટે રેકોર્ડ પર કોઈ સામગ્રી મૂકવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે.

૧૮.૩ અરજદાર સામાવાળા નં. ૧ ના નિર્ણય સામે કોઈ ઔચિત્ય અને કોઈ કેસ બનાવવામાં અને/અથવા સામાવાળા નં. ૩ ને જારી કરાયેલ વર્ક ઓર્ડરને રદ કરવા અને તેમાં દખલ કરવા માટે અદાલતને મનાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે.

૧૮.૪ તેથી, અરજદારના આરોપોને સ્વીકારી શકાય નહીં અને ટકાવી શકાય નહીં અને અરજદારની રજૂઆતને ફગાવતો નગરપાલિકાનો નિર્ણય અને અરજદાર પાત્રતાના માનદંડ પૂર્ણ કરે છે અને પાત્ર / લાયક બીડર છે તેવો નિર્ણય તથા સામાવાળા નં. ૧ નો નિર્ણય, જ્યાં સુધી તે સામાવાળા નં. ૩ ને વર્ક ઓર્ડર જારી કરવા અને આપવા સાથે સંબંધિત છે ત્યાં સુધી, કોઈ હસ્તક્ષેપ ઇચ્છતો નથી. વર્તમાન અરજી, તે હદ સુધી, ગ્રાહ્ય રાખવાને પાત્ર નથી.

૧૯. હવે, અરજદારની એ માગણી કે નગરપાલિકાને તેની તરફેણમાં (અરજદારની તરફેણમાં) વર્ક ઓર્ડર આપવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ અને પોતાની પ્રાથમિક અને વૈધાનિક ફરજો આઉટસોર્સ કરવાની સામાવાળા નગરપાલિકાની કાર્યવાહીનો સવાલ છે ત્યાં સુધી, આ તબક્કે જે ઉલ્લેખ કરવા યોગ્ય છે તે એ હકીકત છે કે અરજદારના આરોપો અને નગરપાલિકા તથા અન્ય સામાવાળાઓના જવાબની તપાસ કરતી વખતે, અદાલતના ધ્યાને આવ્યું કે સામાવાળા નગરપાલિકાએ વિવિધ કાર્યો, ફરજો અને કામો કરવા માટે (બહારની એજન્સીને) 'માનવબળ પૂરું પાડવા' માટે કોન્ટ્રાક્ટ / વર્ક ઓર્ડર આપવા માટે બીડ આમંત્રિત કરી હતી જેમાં નગરપાલિકાની કેટલીક

પ્રાથમિક, મૂળભૂત અને આવશ્યક ફરજો અને વૈધાનિક કાર્યોનો સમાવેશ થાય છે.

૧૯.૧ જેનો અર્થ એ થાય છે કે સામાવાળા નગરપાલિકા એક સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થા પોતાની ફરજો અને જવાબદારીઓનો ત્યાગ કરવા માગે છે અને પોતાની જવાબદારીઓ અને ઉત્તરદાયિત્વમાંથી છટકવા માગે છે અને પોતાનું કામ અને કાર્યો બહારની એજન્સી અને એવા વ્યક્તિઓને સોંપવા માગે છે જેઓ નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ નથી.

૨૦. ફકરા નં. ૯(બી) ના બીજા ભાગમાં માગવામાં આવેલી રાહતને ધ્યાનમાં રાખીને, એક મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્ન સંબોધવો જરૂરી છે એટલે કે શું સ્થાનિક સત્તાધિકારી પોતાની મૂળભૂત, વૈધાનિક અને પ્રાથમિક ફરજો અને આવશ્યક કાર્યો કોઈ બહારની એજન્સીને કોન્ટ્રાક્ટ પર અથવા આઉટસોર્સિંગ ધોરણે સોંપી શકે છે અને પોતાના કર્મચારીઓ, જેઓ નગરપાલિકાના નિયમો, નિયમનો તેમજ દેખરેખ અને નિયંત્રણને આધીન હોય, તેમના દ્વારા પોતાની વૈધાનિક ફરજો બજાવવાને બદલે, શું આવું સ્થાનિક સત્તાધિકારી આવા કામને આઉટસોર્સ કરી શકે છે અને પોતાની પ્રાથમિક, આવશ્યક અને વૈધાનિક ફરજો એવા વ્યક્તિઓના હાથમાં સોંપી શકે છે જેઓ તેના કર્મચારીઓ નથી અને તેની સીધી દેખરેખ અને નિયંત્રણ હેઠળ નથી અને તેના નિયમો, નિયમનો અને શિસ્તભંગના પગલાંઓને આધીન નથી.

૨૦.૧ અરજદાર દ્વારા માગવામાં આવેલી રાહતના બીજા ભાગ એટલે કે આવા કામો માટેનો વર્ક ઓર્ડર તેની તરફેણમાં જારી કરવો જોઈએ તેના પ્રકાશમાં સદર મુદ્દાને સંબોધવો જરૂરી છે કારણ કે, અરજદાર દ્વારા માગવામાં આવેલી રાહતની તપાસ કરતી વખતે, એ તપાસવું જરૂરી બનશે કે નગરપાલિકા માટે આવા કાર્યો અને ફરજો આઉટસોર્સ કરવી કાયદેસર અને યોગ્ય છે કે નહીં અને શું અદાલત એવો આદેશ આપવા માટે વ્યાજબી ઠરશે કે જે નગરપાલિકાને આવા કાર્યો અને ફરજો આઉટસોર્સ કરવાની પરવાનગી આપી શકે (અથવા ફરજ પાડી શકે).

૨૦.૨ ઉપરોક્ત મુદ્દાને સંબોધવો એટલા માટે પણ જરૂરી છે કારણ કે જો સદર રાહત આપવામાં આવે તો તે નગરપાલિકાની મૂળભૂત અને પ્રાથમિક ફરજો અને આવશ્યક કાર્યોને આઉટસોર્સ કરવાના સામાવાળા નગરપાલિકાના અનધિકૃત, અસમર્થ, અસ્વીકાર્ય અને અયોગ્ય ઈરાદાઓ અને પ્રયાસને મંજૂરી આપવા અથવા સરળ બનાવવા અથવા માન્ય રાખવા સમાન બનશે.

૨૧. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપરોક્ત મુદ્દાની તપાસ કરવા માટે અદાલતે સામાવાળા નગરપાલિકાને સદર મુદ્દાના જવાબમાં પોતાનો ખુલાસો રજૂ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૨૧.૧ સામાવાળા નગરપાલિકાએ, તેના વિદ્વાન વકીલ મારફતે, રજૂઆત કરી હતી કે નિયમિત કર્મચારીઓની ભરતી કરવાની મંજૂરીના અભાવે અને

મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ સામે ખાલી જગ્યાઓના કારણે તથા આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓ તેમજ ઓછા કર્મચારીઓ સાથે દૈનિક અને રોજિંદા કામને પહોંચી વળવા માટે સામાવાળા નગરપાલિકાએ માનવબળ આઉટસોર્સ કરવાનો ઠરાવ કર્યો અને નિર્ણય લીધો. એવો પણ દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે માનવબળ આઉટસોર્સ કરવા માટેની સૂચનાઓ અને નિર્દેશો રાજ્ય દ્વારા જારી કરવામાં આવ્યા છે.

૨૧.૨ તેના તારીખ ૧૩/૦૯/૨૦૧૮ ના વધુ સોગંદનામામાં નગરપાલિકાએ પોતાની કાર્યવાહીને વ્યાજબી ઠેરવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. સદર સોગંદનામાનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે વંચાય છે:

> *"૨. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકાના જનરલ બોર્ડે આઉટસોર્સિંગ દ્વારા આવશ્યક સેવાઓ મેળવવાનો ઠરાવ પસાર કર્યો છે. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન નાયબ સચિવ દ્વારા યોગ્ય રીતે જણાવવામાં આવ્યું છે તેમ સામાવાળા નં. ૧ નગરપાલિકાની કુલ મહેકમ ક્ષમતા ૩૦૫ જગ્યાઓની છે અને આ કુલ મહેકમમાંથી ૧૬૨ જગ્યાઓ ખાલી છે અને માત્ર ૧૪૨ જગ્યાઓ ભરાયેલી છે. તેથી તે ક્ષમતાના અડધા કરતાં પણ ઓછી છે. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પરિપત્ર તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ માં કમિશનર મ્યુનિસિપલ એડમિનિસ્ટ્રેશન, ગાંધીનગરે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે કોઈપણ સંજોગોમાં નગરપાલિકાએ દૈનિક વેતન ધોરણે કોઈ નિમણૂક કરવી નહીં અને જો જરૂરી*

હોય તો નગરપાલિકાએ તે સેવાઓ આઉટસોર્સિંગ દ્વારા લેવી. સદર પરિપત્ર જવાબ સોગંદનામાના પાના નં. ૧૨૦ પર અગાઉથી જ જોડેલ છે. તેથી, આ સંજોગોમાં કામની આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને આવશ્યક સેવાઓ ખોરવાય નહીં તે જોવા માટે નગરપાલિકાના જનરલ બોર્ડે આઉટસોર્સિંગ માટે ટેન્ડર બહાર પાડવાનું નક્કી કર્યું.

૮. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સરકારે પરિપત્ર તારીખ ૧૫/૦૨/૨૦૦૭ દ્વારા સૂચના આપી છે કે, એવું માલૂમ પડ્યું હતું કે કેટલીક નગરપાલિકાઓમાં અનધિકૃત વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવામાં આવે છે અને તેમની પાસેથી કામ લેવામાં આવે છે. તેથી નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે કોઈપણ સંજોગોમાં આવી નિમણૂકો થવી જોઈએ નહીં. અન્યથા ચીફ ઓફિસર વ્યક્તિગત રીતે જવાબદાર રહેશે. તેથી વચગાળાના માપદંડ તરીકે નગરપાલિકા તેની તમામ આવશ્યક સેવાઓ નોંધાયેલ એજન્સી દ્વારા લેશે. સદર પરિપત્રની સાચી નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવી છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૭ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે.

૯. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મદદનીશ શ્રમ કમિશનર, ગુજરાત સરકારે પરિપત્ર તારીખ ૧૫/૦૯/૨૦૧૫ દ્વારા એક પરિપત્ર જારી કર્યો છે કે સરકારના વિવિધ વિભાગો આઉટસોર્સિંગ એજન્સીઓ દ્વારા કામદારોને રોકી રહ્યા છે.

નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તમામ કામદારો ભલે તેમની સેવાઓ આઉટસોર્સિંગ દ્વારા લેવામાં આવતી હોય તે પછી ભલે તે કુશળ, અર્ધ-કુશળ કે અકુશળ હોય, તેમને લઘુત્તમ વેતન અધિનિયમની જોગવાઈઓ મુજબ વેતન ચૂકવવું જ જોઈએ. નગરપાલિકા આ આદેશોનું પાલન કરી રહી છે. સદર પરિપત્રની સાચી નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવી છે અને પરિશિષ્ટ-આર-૮ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી છે.

૧૦. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન સચિવ દ્વારા જમા કરાયેલા જવાબ સોગંદનામાના ફકરા ૭ માં જણાવવામાં આવ્યું છે કે નગરપાલિકાએ સાઈટ સુપરવાઈઝર, ક્લાર્ક, કમ્પ્યુટર ઓપરેટર વગેરેની સેવા માટે ટેન્ડર આમંત્રિત કર્યા છે. વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે નગરપાલિકાએ કલમો ૪૭, ૫૦ અને ૨૭૧ હેઠળ દર્શાવેલ પ્રક્રિયાનું પાલન કરવું જોઈએ. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકાએ ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમની કલમ ૪૭, ૫૦ અથવા ૨૭૧ ના ભંગમાં ટેન્ડર બહાર પાડ્યું નથી. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી નિયમિત ભરતી દ્વારા નિયમિત જગ્યાઓ ન ભરાય ત્યાં સુધી જ આઉટસોર્સિંગ દ્વારા સેવાઓ લેવામાં આવે છે અને આ માત્ર કામચલાઉ ગોઠવણ છે. તેનાથી વિપરીત પરિશિષ્ટ-આર-૪ પર રજૂ કરાયેલા પરિપત્રને ધ્યાનમાં લેતા, ખાસ જણાવવામાં આવ્યું છે કે કોઈપણ સંજોગોમાં નગરપાલિકામાં કોઈ દૈનિક

વેતનદારની નિમણૂક કરવી નહીં અને જો જરૂરી હોય તો આઉટસોર્સિંગ દ્વારા સેવાઓ લેવી.

૧૧. સવિનય વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકાનું મહેકમ વિદ્વાન નગરપાલિકાઓના નિયામક દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે. હવે જો નામદાર સમજશે તો કુલ ૩૦૫ જગ્યાઓમાંથી મહેકમની કુલ ૧૬૨ જગ્યાઓ ખાલી પડી છે. આ સંજોગોમાં જ્યારે પણ સરકાર નગરપાલિકા પર વધારાની ફરજો લાદે છે, ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે વધારાના કાર્યબળની જરૂર પડશે ઉદાહરણ તરીકે સ્વચ્છ ભારત અભિયાન વગેરે. તેમ છતાં આ ફરજ પૂર્ણ કરવા માટે અમને વધુ માનવબળની જરૂર છે. વધુમાં, ઉદાહરણ તરીકે ડ્રાઈવર માટે કુલ જગ્યાઓ ૯ છે અને તેમાંથી ૨ ભરાયેલી છે અને ૭ ખાલી છે. આ તમામ વાહનો ચલાવવા માટે વધુ ડ્રાઈવરોની જરૂર છે. આ માત્ર નામદાર કોર્ટનું દયાળુ ધ્યાન દોરવાના હેતુથી દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે દૈનિક વેતનદારો અથવા કરાર આધારિત કર્મચારીઓને રોકવા પરના વિશિષ્ટ પ્રતિબંધને ધ્યાનમાં રાખીને નગરપાલિકા આઉટસોર્સિંગ એજન્સીઓ દ્વારા તે સેવાઓ લેવા માટે મજબૂર છે."

૨૧.૩ આગળ વધતા પહેલા, એ ઉલ્લેખ કરવો પ્રાસંગિક છે કે વર્તમાન અરજીની સુનાવણી અને કાર્યવાહી દરમિયાન અન્ય કેટલાક સોગંદનામા વર્તમાન અરજીના રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યા હતા. સોગંદનામામાંનું એક

સોગંદનામું તારીખ ૧૨/૦૯/૨૦૧૮ નું છે જે નાયબ સચિવ, શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. સદર સોગંદનામાનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે વંચાય છે:

> *"૫. આ નામદાર કોર્ટ સમક્ષ વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાન્ય વહીવટ વિભાગ (જીએડી) એ બે સરકારી ઠરાવો તારીખ ૩૦/૧૧/૨૦૦૬ અને ૦૧/૦૪/૨૦૧૦ જારી કર્યા હતા જેમાં સફાઈ કામદાર, ડ્રાઈવર વગેરે જેવા વર્ગ-૪ ના કર્મચારીઓની સેવાઓ આપવા માટે આઉટસોર્સિંગની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. બંને સરકારી ઠરાવો તારીખ ૩૦/૧૧/૨૦૦૬ અને ૦૧/૦૪/૨૦૧૦ ની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ-આર-૧ (એકત્રિત) તરીકે અંકિત થયેલ છે. શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ (યુડીડી) એ પણ સરકારી ઠરાવ તારીખ ૦૧/૦૬/૨૦૧૦ દ્વારા ન્યૂનતમ સ્થાપના ધોરણો પ્રખ્યાપિત કર્યા હતા જે દરેક નગરપાલિકા દ્વારા તેની રચના પર અપનાવવામાં આવશે. સરકારી ઠરાવ તારીખ ૦૧/૦૬/૨૦૧૦ ની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ-આર-૨ તરીકે અંકિત થયેલ છે. સામાવાળા નં. ૨ પાસે કુલ ૩૦૫ મંજૂર થયેલી જગ્યાઓનું મહેકમ છે જેમાંથી આજની તારીખે ૧૪૩ જગ્યાઓ ભરાયેલી છે અને ૧૬૨ ખાલી છે. એવું જણાય છે કે કેટલીક ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે, સામાવાળા નં. ૨ જેતપુર નવાગઢ નગરપાલિકાએ ક્ષતિગ્રસ્ત ટેન્ડર જારી કર્યું છે. સામાવાળા નં. ૨ જેતપુર*

નવાગઢ નગરપાલિકાના મહેકમની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૩ તરીકે અંકિત થયેલ છે.

૬. આ નામદાર કોર્ટ સમક્ષ વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નગરપાલિકાઓ વહીવટના કમિશનરે એક સરકારી ઠરાવ તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ જારી કર્યો હતો જેમાં મંજૂર થયેલી ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની પ્રક્રિયા ગણાવવામાં આવી છે અને આ સંદર્ભમાં માર્ગદર્શિકા અને પ્રક્રિયાઓ નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. પરિપત્ર તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ ની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૪ તરીકે અંકિત થયેલ છે.

૭. વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં, સામાવાળા નં. ૨ જેતપુર નવાગઢ નગરપાલિકાએ ક્ષતિગ્રસ્ત ટેન્ડર જારી કર્યું હતું જેમાં સાઈટ સુપરવાઈઝર, ક્લાર્ક, કમ્પ્યુટર ઓપરેટર, કેમિસ્ટ, વાયરમેન, ઈલેક્ટ્રિક ઓપરેટર, પટાવાળા, સફાઈ કામદાર વગેરેની સેવાઓ બજાવવા માટે માનવબળ સેવાઓ પૂરી પાડવા માટે અરજીઓ આમંત્રિત કરવામાં આવી હતી. તેથી ઉપર જણાવ્યા મુજબ સામાવાળા નં. ૨ જેતપુર નવાગઢ નગરપાલિકાએ સંબંધિત કલમો એટલે કે "ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩" ની કલમ ૪૭, ૫૦, ૨૭૧ અને સરકાર દ્વારા વખતોવખત પસાર કરવામાં આવેલા ઠરાવોનું પાલન કરવું જોઈએ."

૨૧.૪ સદર ઠરાવોનું સાદું વાંચન (જેના પર સામાવાળાઓએ વિશ્વાસ મૂક્યો હતો) એ દર્શાવતું નથી કે નગરપાલિકા અથવા નગરપાલિકા અથવા કોર્પોરેશનની મૂળભૂત, પ્રાથમિક અને વૈધાનિક ફરજો અને આવશ્યક કાર્યો અથવા મૂળભૂત પ્રાથમિક અને વૈધાનિક કાર્યો અથવા આવશ્યક કાર્યોને પણ આઉટસોર્સ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

૨૧.૫ નગરપાલિકાના જવાબ અને પ્રતિક્રિયાને ધ્યાનમાં રાખીને, અદાલતે તારીખ ૨૮/૧૧/૨૦૧૮ નો આદેશ પસાર કર્યો હતો જેમાં અદાલતે નગરપાલિકાની રજૂઆત/જવાબ નોંધ્યો હતો કે સંબંધિત સમયે મંજૂર થયેલ મહેકમ પર (વિવિધ જગ્યાઓના સંદર્ભમાં) ૧૬૪ ખાલી જગ્યાઓ હતી અને ટેન્ડર પ્રક્રિયા શરૂ કરતા પહેલા, સામાવાળા નગરપાલિકાએ જગ્યાઓ ભરવા માટે / સદર ખાલી જગ્યાઓ પર નિમણૂકો કરવા માટે મંજૂરી માગતો પ્રસ્તાવ રજૂ કર્યો હતો, જોકે, સામાવાળા નં. ૫ (નગરપાલિકાઓના નિયામક) દ્વારા વિનંતી સ્વીકારવામાં આવી ન હતી અને રાજ્યએ નગરપાલિકાને આઉટસોર્સિંગની પ્રક્રિયા અપનાવવા સૂચના આપી હતી. સદર તારીખ ૨૮/૧૧/૨૦૧૮ ના આદેશમાં, અન્ય બાબતોની સાથે, એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે:

"રેકોર્ડ પરથી એ બાબત સામે આવે છે કે જે કામો/નોકરીઓ માટે આઉટસોર્સિંગ દ્વારા નિમણૂકો કરવા માગવામાં આવે છે

તેમાંથી મોટાભાગના કામો નાગરપાલિકાની પ્રાથમિક, મૂળભૂત અને વૈધાનિક ફરજો સાથે સંબંધિત છે.

એ નિરાશા અને આશ્ચર્યની બાબત છે કે સામાવાળા અને રાજ્યએ એવું સૂચન પણ કરવું જોઈએ કે નગરપાલિકાની પ્રાથમિક અને મૂળભૂત અને/અથવા વૈધાનિક ફરજોને નગરપાલિકાના ક્ષેત્રમર્યાદા અને જવાબદારીમાંથી બહાર ફેંકી દેવી જોઈએ અને ખાનગી એજન્સીઓને/ આઉટસોર્સિંગ દ્વારા આપી દેવી જોઈએ.

આ સંજોગોમાં, શહેરી ગૃહ નિર્માણ અને વિકાસ વિભાગના નાયબ સચિવ (જેમણે તારીખ ૧૦/૦૯/૨૦૧૮ નું સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે) તેમજ સામાવાળા નં. ૫ એ અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત રહેવું અને સ્પષ્ટતા કરવી કે નાગરપાલિકાને આવી સૂચના કેમ જારી કરવામાં આવી છે અને નાગરપાલિકા પાસેથી નગરપાલિકાની પ્રાથમિક, મૂળભૂત અને વૈધાનિક ફરજો આઉટસોર્સિંગ દ્વારા ખાનગી એજન્સીને સોંપવાની અપેક્ષા કેમ રાખવામાં આવે છે."

૨૨. સદર તારીખ ૨૮/૧૧/૨૦૧૮ ના આદેશ પછી, અદાલતે તારીખ ૦૭/૧૨/૨૦૧૮ ના રોજ વધુ આદેશ પસાર કર્યો હતો જેમાં અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, નિર્દેશ આપ્યો હતો કે:

"આ ઉપરાંત, સામાવાળા નગરપાલિકાએ સામાવાળા નં. ૩ ને આપવામાં આવેલા કોન્ટ્રાક્ટની વિગતો એટલે કે જે તારીખે કોન્ટ્રાક્ટ આપવામાં આવ્યો હતો તે તારીખ, જેટલા સમયગાળા માટે કોન્ટ્રાક્ટ આપવામાં આવ્યો છે તે સમયગાળો, કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા વાસ્તવમાં તૈનાત કરવામાં આવેલા કર્મચારીઓની કુલ સંખ્યા, જે જગ્યાઓ/કામો માટે સદર કર્મચારીઓને તૈનાત કરવામાં આવ્યા છે તે જગ્યાઓ/કામો, જેટલા કર્મચારીઓ માટે કોન્ટ્રાક્ટ આપવામાં આવ્યો છે તે કર્મચારીઓની કુલ સંખ્યા અને કોન્ટ્રાક્ટ આપવામાં આવ્યો તે તારીખથી લઈને તારીખ ૦૭/૧૨/૨૦૧૮ સુધી કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા બિલની વિગતો રેકોર્ડ પર મૂકવી."

૨૨.૧ સદર તારીખ ૦૭/૧૨/૨૦૧૮ ના આદેશના જવાબમાં, સામાવાળા નગરપાલિકાએ ચીફ ઓફિસર દ્વારા કરાયેલું તારીખ ૧૨/૧૨/૨૦૧૮ નું સોગંદનામું રજૂ કર્યું. સદર સોગંદનામા હેઠળ, સામાવાળા નગરપાલિકાએ સ્પષ્ટતા કરી હતી કે વર્તમાન સામાવાળા નં. ૩ ને જારી કરાયેલા વર્ક ઓર્ડર હેઠળ, સદર સામાવાળાએ ૨૦૧ વ્યક્તિઓ (જૂન ૨૦૧૮ માં), ૨૨૦ વ્યક્તિઓ (જુલાઈ ૨૦૧૮ માં), ૨૧૪ વ્યક્તિઓ (ઓગસ્ટ ૨૦૧૮ માં), ૨૨૪ વ્યક્તિઓ (સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮ માં) અને ૩૦૨ વ્યક્તિઓ (ઓક્ટોબર ૨૦૧૮ માં) તૈનાત કર્યા હતા. આશરે ૧૯ કેટેગરીઓમાં એટલે કે ક્લાર્ક, ક્લાર્ક-કમ-કમ્પ્યુટર ઓપરેટર, ક્લાર્ક-કમ-જેએસઈ, કમ્પ્યુટર ઓપરેટર, ડ્રાઈવર, વાયરમેન, પંપ ઓપરેટર, પંપમેન, સર્વેયર, પટાવાળા, પાગી

(ચોકીદાર), હેલ્પર, ક્લીનર, સફાઈ કામદાર, જુનિયર સેનિટરી ઈન્સ્પેક્ટર, સાઈટ સુપરવાઈઝર, વાલ્વમેન, મજૂર અને કેમિસ્ટ. નગરપાલિકાએ એ પણ સ્પષ્ટ કર્યું કે સદર વ્યક્તિઓને તૈનાત કરવા માટે, નગરપાલિકાએ સદર સામાવાળાને રૂ. ૧૩,૧૯,૭૨૦/- (જૂન ૨૦૧૮ માટે), રૂ. ૧૫,૧૩,૯૫૪/- (જુલાઈ ૨૦૧૮ માટે), રૂ. ૧૪,૧૨,૩૬૨/- (ઓગસ્ટ ૨૦૧૮ માટે), રૂ. ૧૧,૬૮,૬૯૪/- (સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮ માટે) અને રૂ. ૨૧,૬૪,૧૭૩/- (ઓક્ટોબર ૨૦૧૮ માટે) ચૂકવ્યા હતા.

૨૨.૨ નગરપાલિકા દ્વારા દાખલ કરાયેલા સોગંદનામાઓમાંથી સામે આવતી કેટલીક અન્ય મુખ્ય અને રસપ્રદ બાબતો એ છે કે: (એ) સંબંધિત સમયે, સામાવાળા નગરપાલિકા પાસે મંજૂર થયેલ મહેકમ પર ૩૦૫ જગ્યાઓ હતી; (બી) સંબંધિત સમયે મંજૂર થયેલ મહેકમ પરની લગભગ ૧૬૨ નિયમિત / કાયમી જગ્યાઓ ખાલી હતી; (સી) નગરપાલિકાના જણાવ્યા અનુસાર, નગરપાલિકા વહીવટ કમિશનરે એવી સૂચના આપી હતી કે 'જો જરૂરી હોય તો નગરપાલિકાએ આઉટસોર્સિંગ દ્વારા સેવા લેવી'; (ડી) રાજ્ય સરકારનો દાવો છે કે સરકાર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલા પરિપત્રો નગરપાલિકાના પ્રાથમિક કાર્યો અને વૈધાનિક ફરજોને આઉટસોર્સ કરવાની પરવાનગી આપતા નથી; (ઈ) નગરપાલિકાએ સામાવાળા નં. ૩ ને કોન્ટ્રાક્ટ જારી કર્યા પછી, ૫ મહિનાના પ્રથમ તબક્કા દરમિયાન સામાવાળા નં. ૩ એ લગભગ રૂ. ૭૫.૭૫ લાખના (૫ મહિના માટે કુલ) બિલ રજૂ કર્યા અને નગરપાલિકાએ ૧૬૨ ખાલી જગ્યાઓ સામે દર મહિને સરેરાશ લગભગ ૨૦૦ થી ૨૩૦ વ્યક્તિઓને તૈનાત કરવા માટે આટલી મોટી રકમ ચૂકવી હતી.

૨૨.૩ સદર વિગતો પરથી એ બાબત સામે આવે છે કે નગરપાલિકાએ સફાઈ કામદારો, ક્લીનર્સ, વોટર સપ્લાય ડિપાર્ટમેન્ટ, સેનિટાઈઝેશન ડિપાર્ટમેન્ટ વગેરેના કામ અને કાર્યો આઉટસોર્સ કર્યા હતા અને એજન્સી દ્વારા રજૂ કરાયેલા બિલ પેટે મોટી રકમો ચૂકવી હતી.

૨૨.૪ બીજી તરફ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ એ નગરપાલિકાના નિવેદનો અને આરોપોને નકારી કાઢ્યા છે. તેના તારીખ ૦૭/૧૨/૨૦૧૮ ના સોગંદનામામાં, સામાવાળા નં. ૫ એ, અન્ય બાબતોની સાથે, ઉલ્લેખ કર્યો છે કે:

> *"૩. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૧ એ એવા નિવેદનો કરીને અયોગ્ય નિવેદન આપ્યું છે કે મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ પર આઉટસોર્સિંગ દ્વારા કર્મચારીઓની નિમણૂક કરવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સૂચનાઓ જારી કરવામાં આવી હતી. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન અરજીમાં સંકળાયેલી નિમણૂકના હેતુ માટે આવી કોઈ વિશિષ્ટ સૂચનાઓ સામાવાળા નં. ૪ અથવા સામાવાળા નં. ૫ દ્વારા સામાવાળા નં. ૧-નગરપાલિકાને જારી કરવામાં આવી ન હતી. સરકારી ઠરાવ તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ મુજબ, સામાવાળા નં. ૧-નગરપાલિકાએ ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૪૭, ૫૦ અને ૨૭૧ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને આ સંદર્ભમાં વખતોવખત નિયમિત જગ્યાઓનું પાલન કરીને મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ પર વિવિધ હોદ્દાઓ પર વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવાની હતી.*

૪. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેમની પાસે ઉપલબ્ધ મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ પર નિયમિત નિમણૂક માટેના જરૂરી પ્રસ્તાવ આગળ મોકલવાની સામાવાળા નં. ૧ ની ફરજ બનશે. સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા જારી કરાયેલા તારીખ ૩૦/૧૦/૨૦૧૮ ના પત્ર પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે જેમાં જણાવાયું છે કે તારીખ ૩૦/૧૦/૨૦૧૮ ની સ્થિતિએ મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ ભરવા માટે જરૂરી મંજૂરી આપવા સંબંધે સામાવાળા નં. ૧ ની કચેરી તરફથી સામાવાળા નં. ૫ ની કચેરીને મોકલાયેલ કોઈ પ્રસ્તાવ લંબિત ન હતો. તારીખ ૩૦/૧૦/૨૦૧૮ ના આવા પત્રની નકલ આ સાથે જોડેલ છે અને પરિશિષ્ટ–આરપ–૧ તરીકે અંકિત થયેલ છે.

૫. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નિયમિત ભરતી માટે મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ ભરવાના પ્રસ્તાવ સાથે ભરતી નિયમોમાં સુધારો કરવાનો પ્રસ્તાવ તાજેતરમાં જ સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા ૧૩/૧૧/૨૦૧૮ ના રોજ પ્રાદેશિક નગરપાલિકા કમિશનર (વહીવટ), રાજકોટની કચેરીને આગળ મોકલવામાં આવ્યો છે. સદર પ્રસ્તાવ હજુ સુધી આખરી મંજૂરી માટે સામાવાળા નં. ૫ ની કચેરીને આગળ મોકલવાનો બાકી છે જે સરકારી ઠરાવ તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ સાથે સુસંગત રહીને યોગ્ય રીતે આપવામાં આવશે."

૨૨.૫ સામાવાળા નં. ૫ એ, સદર સોગંદનામામાં, દાવો કર્યો છે કે 'સામાવાળા નં. ૧ એ એવા નિવેદનો કરીને અયોગ્ય નિવેદન આપ્યું છે કે મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ પર આઉટસોર્સિંગ દ્વારા કર્મચારીઓની નિમણૂક કરવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સૂચનાઓ જારી કરવામાં આવી હતી.....

૨૩. સામાવાળાઓના સોગંદનામામાંથી સામે આવેલા તથ્યોના પ્રકાશમાં, અદાલતને તારીખ ૧૩/૧૨/૨૦૧૮ નો આદેશ પસાર કરવાની ફરજ પડી હતી. સદર તારીખ ૧૩/૧૨/૨૦૧૮ નો આદેશ આ પ્રમાણે વંચાય છે:

> *"૨. સામાવાળા નાગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલે ઠરાવમાં નોંધાયેલી કેટલીક વિગતો વાંચી સંભળાવી. સદર વિગતો ગંભીર ચિંતાના કેટલાક મુદ્દાઓ ઊભા કરે છે, ખાસ કરીને સ્થાનિક સત્તાધિકારીની મુશ્કેલીઓ અને સમસ્યાઓ પ્રત્યે રાજ્ય સરકારની આળસ અને ઉદાસીનતા તેમજ મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ સામેની ખાલી જગ્યાઓના સંદર્ભમાં પણ આઉટસોર્સિંગ/કરાર આધારિત નિમણૂકોનો સહારા લેવા માટે નિર્દેશ જારી કરવાની સત્તા અંગે.*
>
> *૩. સામાવાળા નગરપાલિકાના તારીખ ૨૬/૦૯/૨૦૧૬ ના ઠરાવમાં જે મુદ્દાઓ દર્શાવવામાં આવ્યા છે તે મુદ્દાઓ ધરાવતો આ એકમાત્ર કેસ નથી. આ અદાલતના ધ્યાને કેટલાક કેસો (સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન્સ) આવ્યા છે જેમાં*

નગરપાલિકા, નગરપાલિકા અને પંચાયતો આઉટસોર્સિંગનો સહારો લેવા મજબૂર બની છે, નિયામક / કમિશનર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા સૂચના/નિર્દેશના કારણે અથવા પર્યાપ્ત સેટ અપ મંજૂર કરવાનો ઈનકાર કરવાના કારણે અને/અથવા નિયમિત મંજૂર થયેલી અને કાયમી ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની મંજૂરી આપવામાં સરકાર દ્વારા ઈનકાર અથવા વિલંબના કારણે જે નગરપાલિકા, નગરપાલિકા અથવા પંચાયતોને આઉટસોર્સિંગનો સહારો લઈને વિવિધ કામો માટે વ્યક્તિઓને રોકવાની ફરજ પાડે છે.

૪. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે (આઇ) સચિવશ્રી, શહેરી વિકાસ વિભાગ; અને (આઇઆઇ) નગરપાલિકાઓના કમિશનરશ્રીને ઉપર દર્શાવેલ મુદ્દાઓ અને સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા ઠરાવમાં આપેલા નિવેદનો/આરોપો અંગે યોગ્ય સોગંદનામું દાખલ કરવા નિર્દેશ આપીએ છીએ. આવું સોગંદનામું તારીખ ૨૧/૧૨/૨૦૧૮ ના રોજ અથવા તે પહેલાં દાખલ કરવામાં આવશે.

................"

૨૩.૧ સદર સામાવાળા નં. ૫ (એટલે કે નાયબ નિયામક, નગરપાલિકાઓના કમિશનર) એ ત્યારબાદ તારીખ ૨૦/૧૨/૨૦૧૮ ના રોજ બીજું સોગંદનામું દાખલ કર્યું જેમાં દાવો કરવામાં આવ્યો છે અને જણાવવામાં આવ્યું છે કે:

> *"૭. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે રાજ્ય સરકારનું વલણ અગાઉથી જ આ નામદાર કોર્ટ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યું છે. સવિનય રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે રાજ્ય સરકારની નીતિ મંજૂર થયેલા મહેકમના ભોગે નગરપાલિકાઓ દ્વારા બજાવવાની મૂળભૂત અને પ્રાથમિક ફરજો માટે આઉટસોર્સિંગને પ્રોત્સાહન આપવાની નથી. સરકારી ઠરાવ તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૮ ના માત્ર વાંચન પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નગરપાલિકાઓને કોઈ કરાર આધારિત કર્મચારીઓની ભરતી ન કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે અને આઉટસોર્સિંગ દ્વારા ભરતી એ માત્ર એક કામચલાઉ વ્યવસ્થા છે જ્યાં સમગ્ર મંજૂર થયેલું મહેકમ નિયમિત ભરતી પ્રક્રિયા દ્વારા ભરાયેલું હોય, ખાસ કરીને આકસ્મિક પરિસ્થિતિ અથવા કટોકટીના કિસ્સામાં. આવા અપવાદને મંજૂર થયેલી જગ્યાઓના ભોગે ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૪૭, ૫૦ અને ૨૭૧ ની સંબંધિત જોગવાઈઓને બાયપાસ કરવા માટે રાજ્ય સરકારનો આદેશ ગણી શકાય નહીં. સામાવાળા નં. ૫ દ્વારા તેમના તારીખ ૦૭/૧૨/૨૦૧૮ ના સોગંદનામામાં અગાઉથી રજૂ કર્યા મુજબ સામાવાળા નં. ૧ ની કચેરી તરફથી*

મંજૂર થયેલી જગ્યાઓ પર નિયમિત નિમણૂક માટેનો કોઈ પ્રસ્તાવ તારીખ ૩૦/૧૦/૨૦૧૮ સુધી સામાવાળા નં. ૫ પાસે લંબિત ન હતો કારણ કે સદર સોગંદનામા સાથે રજૂ કરાયેલા પત્ર પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે."

૨૪. એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે પોતાના સોગંદનામા દ્વારા, સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ દાવો કરે છે કે 'રાજ્ય સરકારની નીતિ મંજૂર થયેલા મહેકમના ભોગે નગરપાલિકાઓ દ્વારા બજાવવાની મૂળભૂત અને પ્રાથમિક ફરજો માટે આઉટસોર્સિંગને પ્રોત્સાહન આપવાની નથી.....

૨૪.૧ સદર સોગંદનામું કરનાર એવો પણ દાવો કરે છે કે 'નગરપાલિકાઓને કોઈ પણ કરાર આધારિત કર્મચારીઓની ભરતી ન કરવા માટે સૂચના આપવામાં આવી છે અને આઉટસોર્સિંગ દ્વારા ભરતી એ માત્ર એક કામચલાઉ ગોઠવણ છે જ્યાં સમગ્ર મંજૂર થયેલ મહેકમ નિયમિત ભરતી પ્રક્રિયા દ્વારા ભરવામાં આવે છે, ખાસ કરીને કટોકટી અથવા આકસ્મિક સ્થિતિના કિસ્સામાં. આવા અપવાદને સંબંધિત જોગવાઈઓને બાયપાસ કરવા માટે રાજ્ય સરકારનો આદેશ કહી શકાય નહીં.....

૨૪.૨ ડિપોનન્ટના જણાવ્યા મુજબ સામાવાળા નગરપાલિકાએ અધિનિયમની કલમ ૪૭, ૫૦ અને ૨૭૧ ને અનુસરીને મંજૂર થયેલ જગ્યાઓ પર વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવાની (એટલે કે મંજૂર થયેલ જગ્યાઓ ભરવાની) અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

૨૪.૩ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ નો જવાબ અને સ્પષ્ટતા અને તેમના દ્વારા લેવામાં આવેલ વલણ સામાવાળા નગરપાલિકાના તેના કાર્યોને આઉટસોર્સ કરવાના અને આઉટસોર્સિંગના માર્ગે માનવબળ રોકવાના નિર્ણયને સમર્થન આપતા નથી.

૨૪.૪ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ એ તેમના એફિડેવિટ્સમાં દાવો કર્યો છે અને ભાર મૂક્યો છે કે 'રાજ્ય સરકારની નીતિ મંજૂર થયેલ મહેકમના ભોગે નગરપાલિકા દ્વારા કરવામાં આવતી મૂળભૂત પ્રાથમિક ફરજો માટે આઉટસોર્સિંગને પ્રોત્સાહન આપવાની નથી'.

૨૪.૫ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ ના સદર એફિડેવિટ પરથી એ ફલિત થાય છે કે સદર સામાવાળાના જણાવ્યા મુજબ પણ સ્પષ્ટ ખાલી જગ્યાઓ સામે આઉટસોર્સિંગ પરવાનગીપાત્ર નથી પરંતુ તે માત્ર કટોકટી અથવા આકસ્મિક સ્થિતિમાં કામચલાઉ ગોઠવણ હોઈ શકે છે. સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ એ તેમના એફિડેવિટ્સ દ્વારા ભાર મૂક્યો છે કે (એ) આઉટસોર્સિંગ માત્ર કામચલાઉ ગોઠવણ તરીકે પરવાનગીપાત્ર છે; (બી) આઉટસોર્સિંગ માત્ર ત્યાં જ પરવાનગીપાત્ર છે જ્યાં નિયમિત ભરતી પ્રક્રિયા દ્વારા સમગ્ર મંજૂર થયેલ મહેકમ ભરવામાં આવે છે; (સી) તે માત્ર કટોકટી કે આકસ્મિક સ્થિતિમાં જ પરવાનગીપાત્ર છે; અને (ડી) તે એક અપવાદ છે; અને (ઈ) સંબંધિત જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરવાનું નથી અથવા તેને છોડી દેવાનું નથી. નગરપાલિકા (અને/અથવા નગરપાલિકાઓ અને/અથવા કોર્પોરેશનો),

જોકે, તેમની અનુકૂળતા અને હેતુ માટે સદર ઠરાવો વાંચતી હોય તેમ જણાય છે અને સદર ઠરાવોના બહાને અથવા તેના જોરે ખાલી જગ્યાઓ માટે કર્મચારીઓની ભરતી કરવાના પગલાં લેવાને બદલે કાર્યો / માનવબળને આઉટસોર્સ કરવાનો માર્ગ અપનાવે છે.

૨૪.૬ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ ના એફિડેવિટ્સ સ્પષ્ટ કરે છે કે સ્પષ્ટ ખાલી જગ્યાઓ સંદર્ભે માનવબળનું આઉટસોર્સિંગ કરવાને બદલે, મંજૂર થયેલ સેટઅપ પરની ખાલી જગ્યાઓ ભરતીના નિયમો અને પ્રક્રિયાને અનુસરીને અને તે મુજબ નિયમિત ધોરણે કર્મચારીઓની ભરતી કરીને ભરવી જોઈતી હતી.

૨૫. તે પ્રસ્તુત છે કે એક તરફ સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ કોર્ટ સમક્ષ આવું વલણ રજૂ કરે છે જ્યારે બીજી તરફ નગરપાલિકાએ તેના પગલાં (એટલે કે માનવબળ આઉટસોર્સિંગ) ને એવા ગ્રાઉન્ડ પર વાજબી ઠેરવવાનો અથવા યોગ્ય ઠેરવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે સદર સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ અને રાજ્યે આવી સૂચના આપી છે અને મંજૂર થયેલ જગ્યાઓ પર વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવાની મંજૂરી સત્તાધિકારી દ્વારા આપવામાં આવી નથી.

૨૬. એવું જણાય છે કે નગરપાલિકા અને સદર સામાવાળાઓ જવાબદારી બીજા પર ઢોળવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે અને તેઓ બીજા પક્ષ પર દોષનો ટોપલો ઢોળવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. આવા બિનજવાબદાર અને અવિચારી વર્તન વચ્ચે, સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ એ ભૂલી જાય છે અને અવગણે છે કે

તેઓ અધિનિયમ હેઠળની સંબંધિત જોગવાઈઓના ભંગ સહિતની તમામ ખામીઓ અને ભંગ માટે (નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યોના આઉટસોર્સિંગના કિસ્સામાં) સમાન રીતે જવાબદાર અને જવાબદેહ છે.

૨૭. આ સંદર્ભમાં સહેજ વિષયાંતર અસ્થાને નહીં ગણાય. તે પ્રસ્તુત છે કે સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા જવાબ છતાં, સામાવાળા નગરપાલિકાએ તેના કાર્યોને આઉટસોર્સ કરવા માટે ફરીથી બોલીઓ આમંત્રિત કરવા માટે પગલાં લીધાં. વર્તમાન અરજીની કાર્યવાહી દરમિયાન અરજદારે રજૂઆત કરી હતી કે સદર એફિડેવિટ્સ અને ઉપર ટાંકવામાં આવેલા આદેશો છતાં સામાવાળા નગરપાલિકાએ, વિવાદિત વર્ક ઓર્ડરની મુદત / અવધિ પૂર્ણ થયા પછી, ફરીથી એનઆઈટી બહાર પાડી અને માનવબળ પૂરું પાડવા માટે નવી બોલીઓ આમંત્રિત કરી.

૨૭.૧ અરજદારે તેના એફિડેવિટ દ્વારા (નોટરી સમક્ષ ૨૭ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯ ના રોજ કરવામાં આવેલ) આ હકીકત રેકોર્ડ પર મૂકી અને સદર એનઆઈટીની નકલ પણ રેકોર્ડ પર મૂકી. અરજદારે દાવો કર્યો કે: ૨૭.૨

> "૩. હું કહું છું અને રજૂ કરું છું કે સામાવાળા નંબર ૧ એ તાજેતરમાં /૨/૨૦૧૯ ના રોજ કલાર્ક, કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર–કમ–કલાર્ક, સેનિટરી ઈન્સ્પેક્ટર, ઈલેક્ટ્રિક પંપ ઓપરેટર ફોરમેન, પટાવાળા, વાલ્વમેન, સફાઈ કામદાર વગેરે જેવી વિવિધ જગ્યાઓ માટે આઉટસોર્સિંગ માટે ઓનલાઈન ટેન્ડર

બહાર પાડ્યું છે. હું વધુમાં કહું છું અને રજૂ કરું છું કે ટેન્ડર ૨૦/૦૨/૨૦૧૯ ના રોજ ખોલવાનું સુનિશ્ચિત કરવામાં આવ્યું હતું. ઓનલાઈન ટેન્ડર આમંત્રિત કરતી જાહેરાતની નકલ આ સાથે સામેલ છે અને આ વધારાના એફિડેવિટના પરિશિષ્ટ–૧–૧ તરીકે અંકિત કરવામાં આવે છે."

૨૭.૨ સદર રજૂઆતના પ્રકાશમાં, તારીખ ૨૬/૦૨/૨૦૧૯ અને ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ ના આદેશો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. સદર આદેશોનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે વંચાય છે:

<u>તારીખ ૨૬/૦૨/૨૦૧૯ નો આદેશ</u>

"આજે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે અરજદાર પાસેની માહિતી મુજબ, સામાવાળા નગરપાલિકાએ સમાન ટેન્ડર બહાર પાડ્યું છે અને માનવબળ પુરવઠા માટે અને સમાન કામગીરી/નોકરીઓને આઉટસોર્સ કરવા માટે બોલીઓ આમંત્રિત કરી છે.

અમે અરજદારને એફિડેવિટ ફાઈલ કરવા અને સામાવાળા દ્વારા જારી કરવામાં આવેલ આવા એનઆઈટીની નકલ આ અરજીના રેકોર્ડ પર મૂકવા માટે સમય આપીએ છીએ.

તારીખ ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવે છે."

<u>તારીખ ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ નો આદેશ</u>

"તારીખ ૨૬/૦૨/૨૦૧૯ ના આદેશના અનુસંધાનમાં, અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે આજે સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી ટેન્ડર આમંત્રિત કરતી નોટિસની નકલ રેકોર્ડ પર મૂકી છે.

બીજી તરફ, સામાવાળા નગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ત્રિવેદીએ ચીફ ઓફિસર દ્વારા કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૭/૦૨/૨૦૧૯ નું એફિડેવિટ ફાઇલ કર્યું છે જેમાં નગરપાલિકાએ જાહેર કર્યું છે કે ટેન્ડરની આગળની પ્રક્રિયા સ્થગિત કરવામાં આવી છે.

ત્યારબાદ શ્રી ત્રિવેદીએ તારીખ ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ નો એક કચેરી આદેશ પણ રેકોર્ડ પર મૂક્યો જેના દ્વારા નગરપાલિકાએ નોટિસ (પૃષ્ઠ ૧૮૬ પર) ના અનુસંધાનમાં શરૂ કરાયેલી ટેન્ડર પ્રક્રિયા રદ કરવાનો નિર્ણય લીધો છે.

વિદ્વાન વકીલ શ્રી ત્રિવેદીએ રજૂઆત કરી કે નગરપાલિકાએ સદર ટેન્ડર પ્રક્રિયા રદ કરી દીધી છે."

૨૭.૩ જ્યારે કોર્ટે સામાવાળા નં. ૧ નગરપાલિકાને સદર સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરવા નિર્દેશ આપ્યો ત્યારે સામાવાળા નં. ૧ એ તારીખ ૨૭/૦૨/૨૦૧૯ નું એક એફિડેવિટ ફાઈલ કર્યું જેમાં સામાવાળા નગરપાલિકાએ દાવો કર્યો કે:

"૨. નમ્રતાપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવે છે કે, વર્તમાન અરજદારને ફાળવવામાં આવેલ ટેન્ડરની મુદત ૩૧ માર્ચ ૨૦૧૯ ના રોજ પૂર્ણ થઈ રહી છે. અને સામાન્ય ચૂંટણીઓ જાહેર થવાની શક્યતા છે. તેથી એકવાર આચારસંહિતા અમલમાં આવ્યા પછી નગરપાલિકા માનવબળની સેવાઓ મેળવી શકશે નહીં. તેથી ચૂંટણીઓ જાહેર થાય તે પહેલાં ટેન્ડર આમંત્રિત કરવાની પ્રક્રિયા પૂર્ણ થાય તે જોવાના હેતુથી ટેન્ડર બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. તેથી વર્તમાન અરજીના આખરી પરિણામને આધીન અને આ નામદાર હાઈકોર્ટ દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશોને આધીન ટેન્ડર બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

૩. વધુમાં નમ્રતાપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવે છે કે, ટેન્ડર ખોલવા અને ટેન્ડર ફાળવવાની આગળની સમગ્ર પ્રક્રિયા વર્તમાન અરજીના આખરી પરિણામ સુધી સ્થગિત કરવામાં આવી છે. તેથી હાલમાં કોઈને પણ ટેન્ડર ફાળવવામાં આવ્યા નથી. મારા

દ્વારા નગરપાલિકાની કચેરીને જારી કરવામાં આવેલા કચેરી આદેશની સચોટ નકલ અહીં રજૂ કરવામાં આવે છે અને પરિશિષ્ટ–આર–૧ તરીકે અંકિત કરવામાં આવે છે."

૨૭.૪ ત્યારબાદ, સામાવાળા નગરપાલિકાના વિદ્વાન વકીલે વર્તમાન અરજીના રેકોર્ડ પર તારીખ ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ નો કચેરી આદેશ મૂક્યો જેમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે સદર ટેન્ડર પ્રક્રિયા નગરપાલિકા દ્વારા રદ કરવામાં આવી છે.

૨૭.૫ સદર સામાવાળાએ બોલીઓ આમંત્રિત કરવાની સદર અનુગામી / નવી પ્રક્રિયા રદ કરી હોવાથી, કોર્ટ આ મુદ્દાને બંધ થયેલ ગણશે.

૨૭.૬ જોકે, આ તબક્કે એ નોંધવું સંબંધિત છે કે સામાવાળા નગરપાલિકાએ, રસપ્રદ રીતે, એવો દાવો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે સદર ટેન્ડર દ્વારા નગરપાલિકાએ માત્ર નિષ્ણાત માનવબળ સેવા પૂરી પાડવા માટે આમંત્રણ આપ્યું હતું અને કોઈ પણ જગ્યાઓ ભરવા માટે નહીં. તે પ્રસ્તુત છે કે સદર એફિડેવિટ પરથી એ પણ સામે આવે છે કે સંબંધિત સમયે વિવિધ કેટેગરીમાં ઓછામાં ઓછી ૧૬૨ ખાલી જગ્યાઓ હતી, જોકે, મંજૂર થયેલ સેટઅપ પરની સદર ખાલી જગ્યાઓ / જગ્યાઓ ભરતીના નિયમો અનુસાર કર્મચારીઓની ભરતી / નિમણૂક કરીને ભરવાને બદલે સામાવાળા નગરપાલિકાએ માનવબળ આઉટસોર્સિંગનો માર્ગ અપનાવ્યો.

૨૮. નગરપાલિકાનો સદર જવાબ અને સ્પષ્ટતા એ માત્ર એક બહાનું છે અને તેના કાર્યોને આઉટસોર્સ કરવા અને આઉટસોર્સિંગના ધોરણે માનવબળ રોકવા માટે તેણે આપેલા સમર્થનમાંથી છટકી જવાનો તેના તરફથી એક નબળો પ્રયાસ છે જે સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ ના જવાબ અને સદર સામાવાળાઓ દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણથી વિપરીત છે.

૨૯. (એ) કેસની હકીકતો અને (બી) સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ તેમજ સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણને ધ્યાનમાં રાખીને સામાવાળા નગરપાલિકાનું પગલું (એટલે કે નગરપાલિકાની કેટલીક પ્રાથમિક અને વૈધાનિક અને મૂળભૂત ફરજો, કાર્યો અને જવાબદારીઓ પાર પાડવા માટે માનવબળ પુરવઠો આપવાનો વર્ક ઓર્ડર આપવા માટે બોલીઓ આમંત્રિત કરવી) અને ઉપર જણાવેલ પ્રસ્તુત મુદ્દાને સંબોધવા અને અરજદાર દ્વારા માગવામાં આવેલી રાહતના બીજા ભાગ સંદર્ભે નિર્ણય લેવા માટે ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ હેઠળની સંબંધિત જોગવાઈઓ તરફ વળવું જરૂરી છે. વર્તમાન કેસમાં સંકળાયેલા પાસાઓ અને વિચારણા માટે ઉદ્‌ભવતા પાસાઓ કોર્ટને કલમ ૪૭, ૫૦, ૮૦, ૨૭૧ અને કલમ ૩૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૬૦, ૨૬૨ અને કલમ ૨૭૧ ની શરત (એ) ના વ્યાપ અને અસરોનો અભ્યાસ અને મૂલ્યાંકન કરવા તરફ દોરી જાય છે. સદર સંબંધિત જોગવાઈઓ આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૪૭. ચીફ ઓફિસર અને અન્ય અધિકારીઓની નિમણૂક:–

(૧) (એ) દરેક નગરપાલિકા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા નીમવામાં આવેલા એક ચીફ ઓફિસર રહેશે.

(બી) જો નગરપાલિકાના કુલ કાઉન્સિલરોની સંખ્યાના બે-તૃતીયાંશથી ઓછી ન હોય તેટલી સંખ્યા દ્વારા તે મુજબનો ઠરાવ સદર ઠરાવની તરફેણમાં મતદાન કરીને પસાર કરવામાં આવે તો તે નગરપાલિકાના ચીફ ઓફિસરની રાજ્ય સરકાર દ્વારા તે નગરપાલિકામાંથી તુરંત બદલી કરવામાં આવશે.

(૨) નગરપાલિકા, ડાયરેક્ટરની પૂર્વ મંજૂરીથી, અને જો રાજ્ય સરકાર દ્વારા જરૂરી હોય તો, નીચેની તમામ અથવા કોઈપણ જગ્યાઓ ઊભી કરી શકશે, નામે: (i) એક મ્યુનિસિપલ એન્જિનિયર, (ii) એક વોટર વર્ક્સ એન્જિનિયર, (iii) એક મ્યુનિસિપલ હેલ્થ ઓફિસર, (iv) એક મ્યુનિસિપલ ઓડિટર, (v) એક મ્યુનિસિપલ એજ્યુકેશન ઓફિસર, અને (vi) આ અંગે રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવે તેવા અન્ય કોઈ અધિકારી.

(૩) કલમ ૪૭એ ની જોગવાઈઓને આધીન, પેટા-કલમ (૧) અને (૨) માં દર્શાવેલ અધિકારીઓની ભરતી અને સેવાની શરતો નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી રહેશે.

(૪) કલમ ૪૭એ ની જોગવાઈઓને આધીન, પેટા-કલમ (૨) માં દર્શાવેલ જગ્યાઓ પર નિમણૂક કરવાની સત્તા નગરપાલિકામાં નિહિત રહેશે.

૫૦. નગરપાલિકાઓના અન્ય અધિકારીઓ અને સેવકોની નિમણૂક:–

(૧) નગરપાલિકા ડાયરેક્ટરની પૂર્વ મંજૂરીથી, કલમ ૪૭ ની પેટા–કલમ (૧) અને (૨) માં સ્પષ્ટ કરેલ અધિકારીઓ અને સેવકો સિવાયના અધિકારીઓ અને સેવકોની આવી જગ્યાઓ ઊભી કરી શકશે જે અધિનિયમ હેઠળની ફરજો બજાવવાના હેતુઓ માટે જરૂરી જણાય.

(૨) આવા અધિકારીઓ અને સેવકોની ભરતી અને તેમની સેવાની શરતો કલમ ૨૭૧ હેઠળ બનાવેલા નિયમો અનુસાર નક્કી કરવામાં આવે તેવી રહેશે.

(૩) પેટા–કલમ (૧) માં દર્શાવેલ કોઈપણ જગ્યા પર નિમણૂક કરવાની સત્તા નગરપાલિકામાં અથવા કલમ ૨૭૧ હેઠળ આ અંગે બનાવેલા નિયમો દ્વારા નગરપાલિકા દ્વારા અધિકૃત કરાયેલ સત્તાધિકારીમાં નિહિત રહેશે.

૬૭. રૂ. ૫,૦૦૦ થી વધુના ખર્ચ સાથે સંકળાયેલા કરારો માટે ટેન્ડર આમંત્રિત કરવા બાબત–

(૧) પેટા–કલમ (૩) માં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, એક ચીફ ઓફિસર, કોઈપણ કામના અમલીકરણ માટે અથવા કોઈપણ સામગ્રી અથવા માલના પુરવઠા માટે કે જેમાં પાંચ હજાર રૂપિયાથી વધુનો ખર્ચ થતો હોય, તેવો કોઈ કરાર કરતા પહેલા, વર્તમાનપત્રમાં જાહેરાત

દ્વારા નોટિસ આપશે, જેમાં આવા કરાર માટે ટેન્ડર આમંત્રિત કરવામાં આવશે:

પરંતુ જ્યાં કામ અથવા પુરવઠામાં વીસ હજાર રૂપિયાથી વધુનો ખર્ચ થતો હોય, ત્યાં જાહેરાત નગરપાલિકા દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવે તેવા એક અથવા વધુ દૈનિક વર્તમાનપત્રોમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે:

પરંતુ વધુમાં કે ટેન્ડર આમંત્રિત કરતી વર્તમાનપત્રમાં જાહેરાતના પ્રકાશનની તારીખ અને ચીફ ઓફિસર દ્વારા ટેન્ડર મેળવવા માટે નિશ્ચિત કરવામાં આવેલી આખરી તારીખ વચ્ચે ઓછામાં ઓછા પૂરા સાત દિવસ વિતાવવા દેવામાં આવશે.

(૨) ચીફ ઓફિસર આવી નોટિસના અનુસંધાનમાં કરવામાં આવેલ કોઈપણ ટેન્ડર સ્વીકારવા માટે બંધાયેલા રહેશે નહીં, પરંતુ કારોબારી સમિતિની મંજૂરીથી, આ રીતે કરવામાં આવેલા ટેન્ડરોમાંથી કોઈપણ ટેન્ડર સ્વીકારી શકશે જે તમામ સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા તેમને સૌથી વધુ ફાયદાકારક જણાતું હોય અથવા નોંધાયેલા કારણોસર તેમને સબમિટ કરાયેલા તમામ ટેન્ડરો રદ કરી શકશે.

(૩) નગરપાલિકા ચીફ ઓફિસરને, તેની કાર્યવાહીમાં નોંધવામાં આવનારા કારણોસર, અહીં જોગવાઈ કર્યા મુજબ ટેન્ડર આમંત્રિત કર્યા વિના અથવા ટેન્ડર આમંત્રિત કર્યા પછી તેમને મળી શકે તેવા કોઈપણ ટેન્ડર સ્વીકાર્યા વિના કરાર કરવા માટે અધિકૃત કરી શકશે.

૮૭. નગરપાલિકાઓની ફરજો:–

મ્યુનિસિપલ બોરોની હદમાં નીચેની બાબતો માટે વાજબી અને પૂરતી જોગવાઈ કરવાની દરેક નગરપાલિકાની ફરજ રહેશે, નામે:–

એ. જાહેર કામોના ક્ષેત્રમાં–

(એ) શેરીઓના નામ આપવા અને મકાનોના નંબર આપવા;

(બી) મ્યુનિસિપલ બોરોની હદમાં પૂર, આગ અથવા ભૂકંપ જેવી કુદરતી આફતથી નિરાધાર થયેલા વ્યક્તિઓને તાત્કાલિક રાહત આપવી;

બી. શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં– પ્રાથમિક શાળાઓની સ્થાપના કરવી અને તેનું સંચાલન કરવું;

સી. જાહેર આરોગ્ય અને સ્વચ્છતાના ક્ષેત્રમાં–

(એ) અપ્રિય કે જોખમી વેપાર અથવા પ્રવૃત્તિઓનું નિયમન કરવું અથવા તેને અટકાવવું;

(બી) જોખમી મકાનો કે જગ્યાઓને સુરક્ષિત કરવી કે દૂર કરવી, અને અસ્વાસ્થ્યપ્રદ વિસ્તારોનો પુનરુદ્ધાર કરવો;

(સી) મૌજુદા પુરવઠાની અપર્યાપ્તતા કે અસ્વાસ્થ્યપ્રદતાથી રહેવાસીઓના આરોગ્યને થતા જોખમને અટકાવવા માટે યોગ્ય અને પૂરતા પાણીનો પુરવઠો અથવા વધારાનો પુરવઠો મેળવવો, જ્યારે આવો પુરવઠો અથવા વધારાનો પુરવઠો વાજબી ખર્ચે મેળવી શકાતો હોય;

(ડી) જાહેર રસીકરણ;

(ઈ) જાહેર શેરીઓ અને જગ્યાઓ પર પાણી છાંટવું;

(એફ) જાહેર શેરીઓ, જગ્યાઓ અને ગટરો, અને ખાનગી મિલકત ન હોય તેવી તમામ જગ્યાઓ કે જે જાહેર જનતાના વપરાશ માટે ખુલ્લી છે, પછી તે જગ્યાઓ નગરપાલિકામાં નિહિત હોય કે નહીં, તેને સ્વચ્છ કરવી; હાનિકારક વનસ્પતિ દૂર કરવી; અને તમામ જાહેર ઉપદ્રવો અટકાવવા;

(જી) વોટર–ક્લોઝેટ સિસ્ટમ શરૂ કરવી અને જાળવવી જેથી મળ–મૂત્રને પાત્ર, ગાડી કે અન્ય સાધનોમાં ઊંચકીને દૂર કરવાનો નિકાલ કરી શકાય;

(એચ) મળ–મૂત્ર અને કચરાનો નિકાલ કરવો અને જો રાજ્ય સરકાર દ્વારા જરૂરી હોય તો, આવા મળ–મૂત્ર અને કચરામાંથી કંપોસ્ટ ખાતર તૈયાર કરવું;

(આઈ) જોખમી રોગના સમયે બિન–સંદિગ્ધ તબીબી મદદ અને દર્દીઓ માટે રહેવાની વ્યવસ્થા પૂરી પાડવી; અને આવા રોગચાળાને ફાટી નીકળતો અટકાવવા અથવા તેને નાથવા અને પુનરાવર્તન અટકાવવા માટે જરૂરી હોય તેવા પગલાં લેવા;

(જે) જાહેર હોસ્પિટલો, દવાખાનાઓ અને પરિવાર કલ્યાણ કેન્દ્રોની સ્થાપના કરવી અને જાળવણી કરવી તથા જાહેર તબીબી રાહત પૂરી પાડવી;

(કે) મૃતદેહોના નિકાલ માટેની જગ્યાઓ હસ્તગત કરવી અને જાળવવી, ફેરફાર કરવો અને નિયમિત કરવી, અને વારસદાર વગરના મૃતદેહો તથા મૃત પ્રાણીઓના શબનો નિકાલ કરવો;

(એલ) જાહેર શૌચાલયો અને પેશાબઘરોનું નિર્માણ, ફેરફાર અને જાળવણી કરવી.

ડી. વિકાસના ક્ષેત્રમાં–

(એ) જાહેર શેરીઓ, નાળાઓ, મ્યુનિસિપલ સીમાચિહ્નો, બજારો, કસાઈખાના, શૌચાલયો, ગટરો, ડ્રેનેજ કામો, સીવરેજ કામો, સ્નાનગૃહ, ધોબીઘાટ, પીવાના પાણીના હોબારા, ટાંકીઓ, કૂવા, ડેમ અને તેના જેવા બાંધકામો કરવા, ફેરફાર કરવા અને જાળવણી કરવી;

(બી) પશુ લીમ્ફના પુરવઠા માટે મ્યુનિસિપલ બોરોની હદમાં જરૂરી વાછરડા, ગાય અથવા ભેંસો માટે યોગ્ય રહેઠાણ;

(સી) રાજ્ય સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ આદેશો દ્વારા જરૂરી હોય તેવા બોરોના મ્યુનિસિપલ વહીવટ અંગેના વાર્ષિક અહેવાલો છાપવા;

(ડી) આ અધિનિયમના હેતુઓ માટે અથવા કોઈ મ્યુનિસિપલ મિલકતના રક્ષણ માટે નગરપાલિકા દ્વારા જરૂરી હોય તેવા પોલીસ અથવા ગાર્ડના પગાર અને આકસ્મિક ખર્ચ ચૂકવવા;

(ઈ) પાક સંરક્ષણ અને પાક પ્રયોગો સહિતના યોગ્ય પગલાં દ્વારા કૃષિમાં સુધારો કરવો.

ઈ. ટાઉન પ્લાનિંગના ક્ષેત્રમાં– તત્કાલ અમલમાં હોય તેવા ટાઉન પ્લાનિંગ સંબંધિત કાયદા અનુસાર બોરોની હદમાં ટાઉન પ્લાનિંગ તૈયાર કરવું.

એફ. વહીવટના ક્ષેત્રમાં–

(એ) જાહેર શેરીઓ, જગ્યાઓ અને મકાનોમાં રોશની કરવી;

(બી) આગ બુઝાવવી, અને આગ લાગે ત્યારે જીવન અને મિલકતનું રક્ષણ કરવું;

(સી) જાહેર શેરીઓ અથવા જગ્યાઓમાં અને ખાનગી મિલકત ન હોય તેવી જગ્યાઓમાં કે જે જાહેર જનતાના વપરાશ માટે ખુલ્લી છે, પછી તે જગ્યાઓ નગરપાલિકામાં કે સરકારમાં નિહિત હોય, તેના અવરોધો અને પ્રોજેક્શન્સ દૂર કરવા;

(ડી) કલેક્ટર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવે તેવા વર્ણન અને સ્થાનો પર મજબૂત સીમાચિહ્નો ઉભા કરવા, જે મ્યુનિસિપલ

બોરોની હદ અથવા સીમાઓમાં કોઈ ફેરફાર વ્યાખ્યાયિત કરે છે;

(ઈ) જન્મ, લગ્ન અને મરણની નોંધણી કરવી.

૨૭૧. નગરપાલિકાઓએ નિયમો બનાવવા બાબત:–

નગરપાલિકા આ અધિનિયમ અને આ અધિનિયમ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમો અથવા આદેશો સાથે અસંગત ન હોય તેવા નિયમો બનાવશે અને સમયાંતરે તેમાં ફેરફાર કરી શકશે અથવા રદ કરી શકશે–

(એ) તેના કામકાજના સંચાલનનું નિયમન કરવું અને તેની કોઈપણ સત્તાઓ અથવા ફરજો કોઈ સમિતિને અથવા ચીફ ઓફિસરને અથવા કલમ ૫૪ ની જોગવાઈઓને આધીન કોઈ સમિતિની સત્તાઓ અથવા ફરજો અન્ય કોઈ સમિતિને અથવા ચીફ ઓફિસરને સોંપવી અને કલમ ૫૫ હેઠળ સમિતિઓની નિમણૂક અને રચના કરવી,

(બી) યાત્રાળુ ભંડોળ સંદર્ભે યાત્રાળુ સમિતિ નગરપાલિકાની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરશે અને ફરજો બજાવશે તેને આધીન મર્યાદાઓ અને નિયંત્રણો નિર્ધારિત કરવા;

(સી) પ્રમુખ અને અન્યના કાર્યો વ્યાખ્યાયિત કરવા. પ્રમુખ, ઉપપ્રમુખ અને કોઈ સમિતિના ચેરમેન દ્વારા બજાવવાના કારોબારી કાર્યો નક્કી કરવા,

(ડી) મહેકમ–નગરપાલિકા દ્વારા રોકવામાં આવનારા અધિકારીઓ અને સેવકોનો સ્ટાફ અને તેમની સત્તાઓ અને ફરજો નક્કી કરવી,

(ઈ) મ્યુનિસિપલ સેવકોનું સામાન્ય માર્ગદર્શન.–સામાન્ય રીતે મ્યુનિસિપલ વહીવટને લગતી તમામ બાબતોમાં તેના અધિકારીઓ અને સેવકોના માર્ગદર્શન માટે;

(એફ) જામીનગીરીની રકમ–કોઈપણ અધિકારી અથવા સેવક કે જેની પાસેથી જામીનગીરી માગવી યોગ્ય જણાય તેની પાસેથી આપવાની જામીનગીરીની રકમ અને પ્રકાર નક્કી કરવો,

(જી) મ્યુનિસિપલ સેવકોની નિમણૂક વગેરેની પદ્ધતિ.–કલમ ૪૭ અને કલમ ૫૦ દ્વારા લાદવામાં આવેલી મર્યાદાઓને આધીન કોઈપણ અધિકારી અથવા સેવકની નિમણૂક, શિક્ષા અથવા બરતરફીની પદ્ધતિ અને શરતો નક્કી કરવી, અને નિયમોમાં નિયુક્ત અધિકારીઓને કોઈપણ અધિકારી અથવા સેવકની નિમણૂક કરવા, દંડ કરવા, કદમાં ઘટાડો કરવા, મોકૂફ રાખવા અથવા બરતરફ કરવાની સત્તા સોંપવી,

(એચ) મ્યુનિસિપલ સેવકોને રજા.–તેના અધિકારીઓ અથવા સેવકોને રજા આપવાનું નિયમન કરવું, અને રજા પર હોય ત્યારે તેમના વતી કાર્ય કરવા માટે નિમણૂક કરાયેલ વ્યક્તિઓને ચૂકવવાનું મહેનતાણું નક્કી કરવું,

(આઈ) પેન્શન વગેરે.–તેના અધિકારીઓ અને સેવકોની સેવાની મુદતનું નિયમન કરવું અને કઈ શરતો હેઠળ આવા અધિકારીઓ અને સેવકો અથવા તેમાંથી કોઈ સેવા નિવૃત્તિ અથવા સેવામાંથી મુક્તિ પર અથવા તેમની ફરજ બજાવવા દરમિયાન અશક્ત બનવા પર પેન્શન, ગ્રેચ્યુઈટી અથવા અનુકંપા ભથ્થાં મેળવશે, અને આવા પેન્શન, ગ્રેચ્યુઈટી અથવા અનુકંપા ભથ્થાંની રકમ નક્કી કરવી, અને કઈ શરતો હેઠળ કોઈ પણ ગ્રેચ્યુઈટી અથવા અનુકંપા ભથ્થાં આવા કોઈપણ અધિકારીઓ અથવા સેવકોના હયાત સગાંઓને ચૂકવી શકાય કે જેમનું મૃત્યુ તેમની ફરજ બજાવવા દરમિયાન થયું હોય,

(જે) પ્રોવિડન્ટ ફંડ.–નગરપાલિકા દ્વારા અથવા નગરપાલિકાની મંજૂરીથી તેના અધિકારીઓ અને સેવકો દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવે તેવા કોઈપણ પેન્શન અથવા પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં આવા નિયમોમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવા દરે અને શરતોને આધીન ફાળો આપવાની સત્તા આપવી,

(કે) આવા અધિકારીઓ અથવા સેવકો કે જેઓ કોઈપણ પ્રોવિડન્ટ ફંડના અંશદાતા છે તેમને નિયમોમાં ઉલ્લેખિત કરવામાં આવે તેવા નિયમો અને શરતો પર ભૂતકાળની અસરથી કે ભવિષ્યની અસરથી ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ સ્થાપિત કોઈપણ પેન્શન ફંડમાં જોડાવાના વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ બનાવવું અને જે તારીખે વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તે તારીખે આવા અધિકારીઓ અથવા સેવકો અને

નગરપાલિકા દ્વારા પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં આપેલા ફાળાની રકમ અને આવા અધિકારીઓ અથવા સેવકોના જમા ખાતે બોલતી રકમ સાથે કેવી રીતે વ્યવહાર કરવામાં આવશે તેની રીત પૂરી પાડવી;

(એલ) કર નિર્ધારિત કરવા.–મ્યુનિસિપલ હેતુઓ માટે મ્યુનિસિપલ બોરોમાં વસૂલવામાં આવનારા કર, કયા સંજોગોમાં મુક્તિ આપવામાં આવશે, ૧*** કયા સંજોગોમાં અને કઈ હદ સુધી છૂટછાટ આપવામાં આવશે, અને કઈ પદ્ધતિ પર રિફંડ મંજૂર કરવામાં આવશે અને ચૂકવવામાં આવશે તે નિર્ધારિત કરવું, કલમ ૧૧૯ હેઠળ કોઈપણ કરના બદલામાં નિશ્ચિત કરવાના ચાર્જ અથવા ચુકવણીની મર્યાદાઓ સંદર્ભે, કલમ ૧૧૮ હેઠળ મંજૂર કરાયેલા લાયસન્સ અથવા પરવાનગીઓ માટે અને નકલો આપવા અને વજન તથા માપો સ્ટેમ્પિંગ કરવા માટે આકારવામાં આવતી ફી, કોઈપણ કર પેટે લેણી રકમની માગણી કરતી નોટિસો માટે અને જપ્તીના વોરંટો જારી કરવા અને બજાવવા માટેની ફી અને જપ્ત કરાયેલા કોઈપણ પશુઓની જાળવણી માટે આકારવામાં આવતા દર, અને કયા સમયે અને કઈ રીતે આવા કર, ચાર્જ, ચુકવણીઓ, ફી અથવા દરો વસૂલવામાં આવશે અથવા પુનઃપ્રાપ્ત કરવામાં આવશે અથવા ચૂકવવાપાત્ર થશે અને તેની ચુકવણી મેળવવા માટે અધિકૃત વ્યક્તિઓ અને કલમ ૧૩૪ હેઠળ જંગમ અને સ્થાવર મિલકતની હરાજી કેવી રીતે યોજાશે તે નિર્ધારિત કરવું

(એમ) લેણી રકમો માંડી વાળવી.–કોઈપણ કર અથવા કોઈપણ કર વસૂલવાના ખર્ચ પેટે લેણી રકમો અપ્રાપ્ય તરીકે માંડી વાળી શકાય તેને આધીન શરતો નિર્ધારિત કરવી અને કારોબારી સમિતિ દ્વારા જપ્તી માટે આકારણીપાત્ર કોઈપણ ફી સંપૂર્ણ કે અંશતઃ માફ કરી શકાય તેને આધીન શરતો નિર્ધારિત કરવી:

પરંતુ–

(એ) નિયમો માટે જરૂરી મંજૂરી–આ કલમ હેઠળ બનાવેલા નિયમ અથવા નિયમમાં ફેરફાર અથવા રદ્દીકરણ જ્યાં સુધી રાજ્ય સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અમલી બનશે નહીં,

(બી) સરકારની સેવામાંથી અથવા સેવામાં બદલી થયેલા અધિકારીઓ–જો નગરપાલિકા હેઠળ સેવા આપતા અથવા સેવા આપી ચૂકેલા કોઈ અધિકારીની સરકારની સેવામાંથી અથવા સેવામાં બદલી કરવામાં આવી હોય અથવા અંશતઃ સરકાર દ્વારા અને અંશતઃ નગરપાલિકા દ્વારા રોજગાર આપવામાં આવ્યો હોય, તો નગરપાલિકા તેના પેન્શન અને રજા ભથ્થામાં એવો ફાળો આપશે જે સરકાર હેઠળની તેની સેવાની શરતો અનુસાર તેના દ્વારા અથવા તેના વતી આપવો જરૂરી હોય;

(સી) બરતરફીના અમુક કિસ્સાઓમાં જરૂરી નોટિસ.–નગરપાલિકા, સરકારની સંમતિ વિના, સરકારની સેવામાંથી નગરપાલિકાની સેવામાં બદલી કરાયેલા અથવા અંશતઃ સરકાર

દ્વારા અને અંશતઃ નગરપાલિકા દ્વારા રોજગાર મેળવનાર કોઈ પણ અધિકારીની સેવાઓ સમાપ્ત કરશે નહીં, અથવા સરકારને છ મહિનાની પૂર્વ નોટિસ આપ્યા વિના નગરપાલિકાની સેવામાંથી સરકારની સેવામાં બદલી કરાયેલા કોઈ પણ અધિકારીને નગરપાલિકાની સેવામાંથી આખરી રીતે બરતરફ કરશે નહીં"

૨૯.૧ અધિનિયમની કલમ ૮૭ નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો નિર્ધારિત કરે છે. સદર જોગવાઈઓ હેઠળ, ફરજો અને કાર્યોને ૫ કેટેગરીમાં મૂકવામાં આવ્યા છે:

(i) જાહેર કામોના ક્ષેત્રમાં;

(ii) શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં;

(iii) જાહેર આરોગ્ય અને સ્વચ્છતાના ક્ષેત્રમાં;

(iv) વિકાસના ક્ષેત્રમાં;

(v) વહીવટના ક્ષેત્રમાં.

૨૯.૨ પ્રથમ ૩ કેટેગરી હેઠળ અને અમુક અંશે પાંચમી કેટેગરી હેઠળ ગણાવેલ ફરજો અને કાર્યો જાહેર હિત, જાહેર કલ્યાણ અને મહત્વના છે. તેઓ નગરપાલિકાઓની મૂળભૂત, આવશ્યક અને પ્રાથમિક નાગરિક ફરજો અને કાર્યોનું ગઠન કરે છે અથવા બનાવે છે.

૨૯.૩ કલમ ૯૧ નગરપાલિકાના સ્વેચ્છાચાર કાર્યોની ગણતરી કરે છે અને તે નગરપાલિકાની પ્રાથમિક અને મૂળભૂત ફરજો અને આવશ્યક કાર્યો વિરુદ્ધ સ્વેચ્છાચાર કાર્યો વચ્ચેનો ભેદ પણ સ્પષ્ટ કરે છે. આ કલમ એ સ્થિતિ પર ભાર મૂકે છે કે કલમ ૮૭ હેઠળની ફરજો અને કાર્યો મૂળભૂત અને વૈધાનિક ફરજો અને આવશ્યક કાર્યો છે.

૩૦. આવી પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યો એટલે કે પ્રાથમિક અને મૂળભૂત ફરજો અને આવશ્યક કાર્યો – જેમાં (કલમ ૮૭ હેઠળ સમાવિષ્ટ) ના વ્યાપમાં આવરી લેવાયેલા કાર્યોનો પણ સમાવેશ થાય છે તેને આઉટસોર્સ કરી શકાય નહીં.

૩૧. આ સંદર્ભમાં અધિનિયમની કલમ ૪૭, કલમ ૫૦ અને કલમ ૨૭૧ હેઠળની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેવી સંબંધિત છે.

૩૧.૧ કલમ ૪૭ નગરપાલિકાના વહીવટ માટે અને નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યોના અમલીકરણ અને પાલનને સુનિશ્ચિત કરવા માટે ચીફ ઓફિસર અને અન્ય અધિકારીઓની નિમણૂક માટેની જોગવાઈ કરે છે.

૩૧.૨ અધિનિયમની કલમ ૫૦ 'અધિનિયમ હેઠળની ફરજો બજાવવાના હેતુ માટે' જરૂરી હોય તેવા અધિકારીઓ અને સેવકોની [કલમ ૪૭ ની પેટા-કલમ (૧) અને (૨) માં સ્પષ્ટ કરેલ સિવાયના] જગ્યાઓ ઊભી કરવાની જોગવાઈ કરે છે. આમ, અધિનિયમની સદર બે કલમો હેઠળની જોગવાઈઓ ધારે છે અને આદેશ આપે છે કે નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો અધિનિયમ

હેઠળ ઊભી કરાયેલી જગ્યાઓ પર નીમાયેલા અધિકારીઓ અને સેવકો દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવવા જોઈએ અને બજાવવામાં આવવા જોઈએ.

૩૧.૩ કલમ ૫૦ ની પેટા–કલમ (૨) જોગવાઈ કરે છે કે આવા અધિકારીઓ અને સેવકોની ભરતી કરવામાં આવવી જોઈએ અને તેમની સેવાની શરતો અધિનિયમની કલમ ૨૭૧ હેઠળ બનાવેલા નિયમો અનુસાર નક્કી કરવામાં આવે તેવી હોવી જોઈએ. કલમ ૨૭૧(ડી) જોગવાઈ કરે છે કે નગરપાલિકા માટે રોકવામાં આવનારા અધિકારીઓ અને સેવકોનો સ્ટાફ અને આવા અધિકારીઓ અને સેવકોની સત્તાઓ અને ફરજો નક્કી કરવા માટે નિયમો બનાવી શકાય છે.

૩૧.૪ કલમ ૨૭૧(જી) નિમણૂકની પદ્ધતિ, નિમણૂકની શરતો, શિસ્તભંગની કાર્યવાહી, અધિકારીઓ અને સેવકોની સેવાની સમાપ્તિ સંબંધિત નિયમો બનાવવા માટેની જોગવાઈ કરે છે. કલમ આદેશ આપે છે કે નિમણૂકની પદ્ધતિ અને અધિકારીઓ તથા કર્મચારીઓની (સ્ટાફ) નિમણૂકની શરતો નિર્ધારિત કરતા નિયમો, જેમાં શિસ્તભંગની કાર્યવાહી અને કર્મચારીઓની સેવા સંબંધિત તમામ પાસાઓ માટેના નિયમોનો સમાવેશ થાય છે, તે નગરપાલિકા દ્વારા બનાવવામાં આવવા જોઈએ. કલમ ૨૭૧(એચ), (આઈ), (જે) અને (કે) નગરપાલિકાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ માટે સેવાની શરતો સંદર્ભે નિયમો બનાવવાની જોગવાઈ કરે છે.

૩૧.૫ સદર જોગવાઈના પ્રકાશમાં તે સ્પષ્ટ થાય છે કે નગરપાલિકાના અધિકારીઓ અને સેવકોની પસંદગી અને ભરતી/નિમણૂક નગરપાલિકા દ્વારા થવી જોઈએ અને તેમની સેવાની શરતો નગરપાલિકા દ્વારા અધિનિયમની કલમ ૨૭૧ હેઠળ બનાવેલા નિયમો અનુસાર નક્કી થવી જોઈએ, નહીં કે નગરપાલિકા સિવાયની કોઈ વ્યક્તિ અથવા એજન્સી અથવા સંસ્થા દ્વારા અને આવા કર્મચારીઓની સેવાની શરતો નગરપાલિકા સિવાયની કોઈ એજન્સી અથવા સંસ્થા અથવા વ્યક્તિ દ્વારા નક્કી કરી શકાય નહીં.

૩૧.૬ સદર જોગવાઈ એ સ્થિતિ દર્શાવે છે અને હાઈલાઈટ કરે છે કે સદર કર્મચારીઓ નગરપાલિકાના અધિકારી(ઓ) ના સુપરવિઝન અને નિયંત્રણ હેઠળ હોવા જોઈએ અને નગરપાલિકાને જવાબદેહ હોવા જોઈએ.

૩૨. સદર જોગવાઈઓ એટલે કે કલમ ૪૭, ૫૦, ૮૭ અને કલમ ૨૭૧ નું સંયુક્ત વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે અધિનિયમ નગરપાલિકાને કોઈ અવકાશ આપતો નથી અને નગરપાલિકાને તેની ફરજો અને કાર્યો, ખાસ કરીને અધિનિયમની કલમ ૮૭ હેઠળ સ્પષ્ટ કરેલી ફરજોને આઉટસોર્સ કરવાની મંજૂરી આપતો નથી. સદર જોગવાઈ એવું ધારતી નથી કે નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો એવી વ્યક્તિઓ દ્વારા બજાવી શકાય અને અમલમાં મૂકી શકાય કે જેઓ તેના કર્મચારીઓ નથી અથવા નગરપાલિકા તેની ફરજો અને કાર્યો એવી વ્યક્તિઓ (અધિકારીઓ, કર્મચારીઓ અને સ્ટાફ) દ્વારા કરાવી શકે અને અમલમાં મૂકાવી શકે જેઓ તેના કર્મચારીઓ નથી (એટલે કે જેઓ અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અને પદ્ધતિને અનુસરીને

નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ (અથવા અધિકારીઓ) તરીકે પસંદગી પામેલા, ભરતી થયેલા અને નીમાયેલા નથી) પરંતુ બહારના લોકો / બિન–કર્મચારીઓ છે. અધિનિયમ ઊલટાનું આદેશ આપે છે કે નગરપાલિકાએ પોતે, ખાસ કરીને કલમ ૮૭ ના વ્યાપ હેઠળ આવતી નગરપાલિકાની મૂળભૂત અને પ્રાથમિક ફરજો અને આવશ્યક કાર્યો, અધિનિયમ અને આ હેતુ માટે બનાવેલા નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર અને અધિનિયમ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ઊભી કરાયેલી જગ્યાઓ પર નગરપાલિકા દ્વારા ભરતી કરાયેલા અને નીમાયેલા પોતાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ દ્વારા બજાવવા જોઈએ. વધુમાં, સદર કર્મચારીઓ કલમ ૪૭ હેઠળ નીમાયેલા અધિકારીના સીધા નિયંત્રણ અને સુપરવિઝન હેઠળ હોવા જોઈએ અને તેઓ અધિનિયમ હેઠળ, ખાસ કરીને અધિનિયમની કલમ ૨૭૧ હેઠળ બનાવેલા નિયમોથી બંધાયેલા હોવા જોઈએ.

૩૨.૧ નગરપાલિકાની મૂળભૂત, પ્રાથમિક અને આવશ્યક ફરજો અને કાર્યો બનતી ફરજો અને કાર્યો જેમ કે પાણી પુરવઠો, સલામતી, જાહેર આરોગ્ય, ફાયર–ટેન્ડર / ફાયર–બ્રિગેડ, સ્વચ્છતા, અગ્નિશમન, પ્રાથમિક શાળાઓનું શિક્ષણ વગેરે બહારની એજન્સીના હાથમાં અને/અથવા એવી વ્યક્તિઓના હાથમાં મૂકી શકાય નહીં કે જેઓ નગરપાલિકાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ (એટલે કે નગરપાલિકા દ્વારા પસંદ કરાયેલા અને નીમાયેલા) નથી.

૩૨.૨ સદર જોગવાઈ એવું પણ કલ્પના કરે છે કે નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો સોંપાયેલા કર્મચારીઓ તેમના કૃત્ય કે ચૂક માટે નગરપાલિકાને

જવાબદેહ હોવા જોઈએ અને તેઓ નગરપાલિકાના શિસ્ત અને નિયમોથી બંધાયેલા હોવા જોઈએ અને તેને આધીન હોવા જોઈએ જેથી જ્યાં વહીવટી નિયમો હેઠળ અને તે અનુસાર ફરજો અને કાર્યો બજાવવામાં ન આવ્યા હોય (જે રીતે તે બજાવવા જોઈએ) ત્યાં ભૂલ કરનાર કર્મચારીઓ સામે યોગ્ય કાર્યવાહી કરી શકાય.

૩૨.૩ એ જણાવવાની જરૂર નથી કે જ્યારે પ્રવૃત્તિઓ આઉટસોર્સ કરવામાં આવે છે અને ફરજો બજાવવા માટે વ્યક્તિઓને તૈનાત કરવા માટે તૃતીય પક્ષ / બહારની એજન્સીને રોકવામાં આવે છે, ત્યારે નગરપાલિકા (અને અધિનિયમની કલમ ૪૭ હેઠળ નીમાયેલા અધિકારીઓ) પાસે કર્મચારીઓની પસંદગી અને નિમણૂકની બાબતમાં અને/અથવા આઉટસોર્સિંગના ધોરણે રોકાયેલા અને તૈનાત કરાયેલા સદર વ્યક્તિઓ પર સુપરવિઝનની કોઈ સત્તા કે નિયંત્રણમાં કોઈ ભૂમિકા અને/અથવા કોઈ કહેવાનો અધિકાર રહેશે નહીં.

૩૨.૪ આમ, (i) નગરપાલિકા દ્વારા; (ii) અધિનિયમ અને નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર પસંદગી કે ભરતી ન કરાઈ હોય તેવી વ્યક્તિઓને રોકવી અથવા નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો સોંપવા અને આવા બિન-કર્મચારીઓ દ્વારા નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો અમલમાં મુકાવવાનું કૃત્ય, કાયદાના આદેશનો ભંગ અને ઉપર જણાવેલ જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન ગણાય છે. તે જાહેર રોજગારીના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો વિરુદ્ધ કાર્ય કરવા સમાન પણ બનશે.

૩૩. અધિનિયમ આવી સ્થિતિને સ્વીકારતો નથી કે પરવાનગી આપતો નથી.

૩૪. તે પ્રસ્તુત છે કે જો આવશ્યક કાર્યો અને વૈધાનિક ફરજો જેમ કે પાણી પુરવઠો, ફાયર બ્રિગેડ, ખાદ્ય આરોગ્ય અને સલામતી, સ્વચ્છતા એવી વ્યક્તિઓને સોંપવામાં આવે / તેમના હાથમાં મૂકવામાં આવે કે જેઓ નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ / અધિકારીઓ નથી અને નગરપાલિકાના શિસ્ત અને નગરપાલિકાના નિયમોથી બંધાયેલા નથી / તેને આધીન કરી શકાતા નથી, તો આવી ગોઠવણ ગંભીર પરિણામોમાં પરિણમે તેવી સંભાવના છે. ઉદાહરણ તરીકે, જો જાહેર કામોના ક્ષેત્ર; શિક્ષણના ક્ષેત્ર; જાહેર આરોગ્ય અને સ્વચ્છતાના ક્ષેત્ર; વિકાસના ક્ષેત્ર; વહીવટના ક્ષેત્રને લગતી પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યો (ઉદા. આગ ઓલવવી, ફાયર ટેન્ડર / ફાયર–બ્રિગેડનું કામ, આગ લાગે ત્યારે જીવન અને મિલકતનું રક્ષણ કરવું, જાહેર શૌચાલયો અને પેશાબઘરોની જાળવણી, વોટર સપ્લાય સ્ટેશનો અને વોટર ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટ્સનું સંચાલન અને જાળવણી, રસ્તાઓ અને અન્ય જાહેર જગ્યાઓની નિયમિત / દૈનિક સફાઈ અને ધોવાણ, જાહેર જનતા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી / વારંવાર મુલાકાત લેવાતી જગ્યાઓ અને/અથવા સુવિધાઓનું નિરીક્ષણ અને પ્રમાણીકરણ વગેરે) એવી વ્યક્તિઓના હાથમાં મૂકવામાં આવે કે જેઓ નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ નથી, તો આવી પ્રવૃત્તિઓ 'કોઈની જવાબદારી નહીં' બની જશે અને બિન–કામગીરી, બેદરકારી વગેરેના કિસ્સામાં કોઈ જવાબદેહી રહેશે નહીં. ધારાસભા ક્યારેય આવી સ્થિતિની પરવાનગી આપે નહીં.

૩૫. આવી અરાજક સ્થિતિ અને વિનાશક પરિણામોને ટાળવા માટે, ધારાસભાએ, વિચારપૂર્વક, નિર્ધારિત કર્યું છે કે નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો અધિનિયમ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર નગરપાલિકા દ્વારા ભરતી કરાયેલા, નીમાયેલા અને રોજગાર મેળવેલા અધિકારીઓ અને સેવકો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવવા જોઈએ, બજાવવામાં આવવા જોઈએ અને પૂર્ણ કરવામાં આવવા જોઈએ.

૩૬. સદર જોગવાઈઓ અધિનિયમ હેઠળ ખાસ કરીને એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે સમાવિષ્ટ કરવામાં આવી છે કે નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવા અને અમલમાં મૂકવા માટે નીમાયેલી વ્યક્તિઓ (અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ) નગરપાલિકાના વહીવટી વડાના સીધા સુપરવિઝન અને વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ હોવા જોઈએ જેથી સદર અધિકારી નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવા માટે રોકાયેલા નગરપાલિકાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ પર અસરકારક નિયંત્રણ અને સીધું સુપરવિઝન રાખી શકે.

૩૭. જ્યારે અધિનિયમ નગરપાલિકાએ બજાવવાની ફરજો અને કાર્યો નિર્ધારિત કરે છે અને જ્યારે અધિનિયમ ફરજો અને કાર્યો જે રીતે અને પદ્ધતિથી બજાવવા જોઈએ તે નિર્ધારિત કરે છે અને જ્યારે અધિનિયમ એવું પણ નિર્ધારિત કરે છે કે સદર કાર્યો કલમ ૪૭ અને કલમ (અધિનિયમની કલમ ૨૭૧ અનુસાર) હેઠળ નીમાયેલા અધિકારીઓના નિયંત્રણ અને સુપરવિઝન હેઠળ નગરપાલિકાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ દ્વારા બજાવવામાં આવવા જોઈએ અને નગરપાલિકાએ તેમની નિમણૂક માટે અને તેમની સેવાની શરતો માટે નિયમો પણ બનાવવા જોઈએ, ત્યારે સદર ફરજો

અને કાર્યો અધિનિયમ હેઠળ નિર્ધારિત પદ્ધતિ અનુસાર જ બજાવવામાં આવવા જોઈએ, અન્ય કોઈ રીતે નહીં.

૩૮. તેથી, એ ફલિત થાય છે કે નગરપાલિકાઓને સદર કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત કામો, પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યોને આઉટસોર્સ કરવાની પરવાનગી નથી અને આવી પ્રવૃત્તિઓને આઉટસોર્સ કરવાનું કૃત્ય અને/અથવા આઉટસોર્સિંગના ધોરણે વ્યક્તિઓને રોકવાનું કૃત્ય (સદર કામો, ફરજો અને કાર્યો કરવા માટે) અધિનિયમ હેઠળના આદેશની અનાદર કરવા સમાન છે. તે વૈધાનિક જોગવાઈના ઉલ્લંઘન અને વૈધાનિક જવાબદારી છોડી દેવા તેમજ જવાબદારીમાંથી છટકી જવા અને કલમ ૮૭ હેઠળની જોગવાઈના વિરોધમાં અથવા ભંગમાં કામ કરવા સમાન પણ છે.

૩૯. જે નગરપાલિકાઓ પોતાના કાર્યો અને ફરજોને આઉટસોર્સ કરવાની આવી ખરાબ પ્રથા અથવા પદ્ધતિમાં ગુલતાન રહે છે અને અપનાવે છે તે વાસ્તવમાં ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો હેઠળની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે છે. વધુમાં, તેના આવા કૃત્ય દ્વારા નગરપાલિકા માત્ર નગરપાલિકા પર લાદવામાં આવેલી ફરજનું ઉલ્લંઘન કરતી નથી પરંતુ તેઓ જાહેર ફરજને પણ બાયપાસ કરે છે, જાહેર રોજગારીના મૂળભૂત સ્વરૂપ અને મૂળભૂત કે પ્રાથમિક તત્વનો દુરુપયોગ કરે છે અને આવી નગરપાલિકા અધિનિયમ હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પાત્રતાના માપદંડો એટલે કે લાયકાત, અનુભવ વગેરે ધરાવતી અને પૂર્ણ કરતી વ્યક્તિઓને જાહેર રોજગારીની તકથી પણ વંચિત રાખે છે.

૪૦. આઉટસોર્સિંગની પ્રથા અને પદ્ધતિમાં ગુલતાન રહેવું અને તેને અપનાવવું એવું આ કૃત્ય બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૬ ની આત્મા સમાન હિતકારી સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરે છે અને તે સગાવાદ તથા નિર્ધારિત પાત્રતાના માપદંડો પૂર્ણ ન કરતી વ્યક્તિઓને રોકવા માટે પ્રોત્સાહન આપે છે અથવા માર્ગ મોકળો કરે છે, તેઓ જાહેર રોજગારીના ક્ષેત્રમાં ભરતી પ્રક્રિયાની પવિત્રતાને પણ નુકસાન પહોંચાડે છે.

૪૧. પૂર્વગામી ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, ફકરા નં. ૯(બી) ના બીજા ભાગમાં અરજદાર દ્વારા માગવામાં આવેલી રાહત એટલે કે સામાવાળાને નગરપાલિકાના કામો / કાર્યો માટે અરજદારને વર્ક ઓર્ડર જારી કરવા અથવા આપવા નિર્દેશ આપવામાં આવે, તે આપવા યોગ્ય નથી અને આપી શકાય નહીં.

૪૨. નિષ્કર્ષ તરફ જતાં પહેલાં આપણે રેકોર્ડ પર મૂકવું જોઈએ અને સ્પષ્ટ કરવું જોઈએ, નહિતર આપણે આપણી ફરજમાં નિષ્ફળ જઈશું, કે અધિનિયમની કલમ ૪૭, ૫૦, ૮૭ અને ૨૭૧ સંદર્ભે, ખાસ કરીને નગરપાલિકાની પ્રાથમિક અને મૂળભૂત ફરજો અને આવશ્યક કાર્યોને આઉટસોર્સ કરવામાં રહેલી જન્મજાત ગેરકાયદેસરતા વિશેની પૂર્વગામી ચર્ચા, સામાવાળા નં. ૧, ૪ અને ૫ એટલે કે રાજ્ય, મ્યુનિસિપાલિટીઝ નિયામકને સમાન રીતે લાગુ પડે છે. પૂર્વગામી ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, અમે સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ ને તેમની જવાબદારીઓ વિશે

યાદ અપાવવું યોગ્ય માનીએ છીએ એટલે કે કાયદાના ઉદ્ધેશ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે પ્રયત્ન કરવો અને અધિનિયમની યોજનાનો અમલ કરવો અને એ સુનિશ્ચિત કરવું કે નગરપાલિકાઓ અધિનિયમના ઉપર દર્શાવેલ સેક્શનોથી વિપરીત કોઈ પણ કૃત્યમાં ગુલતાન ન રહે અને તેમને ગુલતાન રહેવાની પરવાનગી આપવી જોઈએ નહીં. તેમણે એ પણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે નગરપાલિકા બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૬ અને ૨૧ નું ઉલ્લંઘન અને અતિક્રમણ કરતી હોય તેવા કોઈ કૃત્યમાં ગુલતાન ન રહે અને તમામ નગરપાલિકાઓને કાયદાના આદેશ અને/અથવા અધિનિયમની યોજનાનો અનાદર ન કરવા અને અધિનિયમ દ્વારા મંજૂર ન હોય તેવી રીતે તેના કાર્યો ન ચલાવવા અને વિવિધ જોગવાઈઓના ભાવના અને ઉદ્ધેશ્યનો બલિદાન ન આપવા માટે યોગ્ય નિર્દેશો જારી કરવા.

૪૩. સામાવાળા નં. ૧ (રાજ્ય), સામાવાળા નં. ૪ (મ્યુનિસિપાલિટીઝ નિયામક) અને સામાવાળા નં. ૫ (સચિવ) એ ભૂલવું જોઈએ નહીં કે અધિનિયમની યોજનાના પ્રકાશમાં તેઓ (નગરપાલિકા / તેના અધિકારીઓ દ્વારા) અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈના ઉલ્લંઘન માટે સમાન રીતે જવાબદાર અને જવાબદેહ રહેશે. આ સંદર્ભમાં કલમ ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૬૦, ૨૬૨ અને કલમ ૨૭૧ ની શરત (એ) તરફ વળવું અને તેને ધ્યાનમાં લેવું ફાયદાકારક રહેશે. સદર કલમો આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૨૫૬. રાજ્ય સેવામાંના અધિકારીઓ અને સેવકોને નગરપાલિકાઓ હેઠળ મૂકવા બાબત:-

(૧) આ અધિનિયમ હેઠળ નગરપાલિકાઓને તેમના કાર્યો અને ફરજો બજાવવા માટે સક્ષમ કરવાના હેતુથી, રાજ્ય સરકાર માટે સામાન્ય અથવા ખાસ આદેશ દ્વારા એવો નિર્દેશ આપવો કાયદેસર રહેશે કે ઓલ ઈન્ડિયા સર્વિસના અધિકારીઓ અને વર્ગ IV સેવા સિવાયની રાજ્ય સેવાના અધિકારીઓની આવી સંખ્યા આદેશમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવે તેવી મુદત માટે અને શરતોને આધીન આવી નગરપાલિકા હેઠળ મૂકવામાં આવશે અને તે અનુસાર આદેશમાં સ્પષ્ટ કરેલા અધિકારીઓ આવી નગરપાલિકા હેઠળ મૂકવામાં આવશે.

(૨) ....

૨૫૭. નિરીક્ષણ અને સુપરવિઝનની સત્તા:–

(૧) ડાયરેક્ટર, કલેક્ટર અથવા સામાન્ય કે ખાસ આદેશ દ્વારા રાજ્ય સરકાર દ્વારા અધિકૃત કરાયેલ સરકારના કોઈપણ અધિકારી પાસે નીચેની સત્તાઓ રહેશે–

(એ) ....

(બી) કોઈપણ નગરપાલિકાની કે કોઈપણ સમિતિની કાર્યવાહીમાંથી કોઈ ઉતારો અને નગરપાલિકાના કબજામાં અથવા નિયંત્રણ હેઠળનું કોઈપણ પુસ્તક કે દસ્તાવેજ મંગાવવાની કે નિરીક્ષણ કરવાની.

(૨) કલેક્ટર પાસે નીચેની સત્તા રહેશે–

(એ) આવી નગરપાલિકા પાસે રજૂ કરાવવાનું તેમને યોગ્ય લાગે તેવું કોઈપણ પત્રક, નિવેદન, હિસાબ, અહેવાલ કે રેકોર્ડ મંગાવવાની,

(બી) નગરપાલિકા પાસે અથવા તેના વતી જે કંઈ કરવામાં આવી રહ્યું છે અથવા કરવામાં આવી રહ્યું છે તેની સામે અસ્તિત્વ ધરાવતો હોય તેવો તેમને જણાતો કોઈપણ વાંધો અથવા તેઓ પૂરી પાડવા માટે સક્ષમ હોય અને જે નગરપાલિકા દ્વારા અમુક ચોક્કસ વસ્તુ કરવાનું જરૂરી બનાવતી હોય તેવી કોઈપણ માહિતી નગરપાલિકાને તેની વિચારણામાં લેવા માટે કહેવાની, અને આવી વસ્તુ કરવાનું બંધ ન કરવા માટે, અથવા ન કરવા માટેના તેના કારણો જણાવતો લેખિત જવાબ વાજબી સમયમાં તેમને આપવાની

(૩) ....

૨૫૮. નગરપાલિકાઓના આદેશો વગેરેનો અમલ સ્થગિત કરવાની કલેક્ટરની સત્તાઓ–

(૧) જો કલેક્ટરના અભિપ્રાય મુજબ, નગરપાલિકાના કોઈપણ આદેશ કે ઠરાવનો અમલ, અથવા નગરપાલિકા દ્વારા કે તેના વતી જે કંઈ કરવામાં આવી રહ્યું છે અથવા કરવામાં આવી રહ્યું છે, તે જાહેર જનતાને ઈજા કે ત્રાસ પહોંચાડી રહ્યું છે અથવા પહોંચાડવાની શક્યતા છે અથવા શાંતિનો ભંગ કરે તેમ છે અથવા ગેરકાયદેસર છે, તો તેઓ પોતાની સહી હેઠળ લેખિત આદેશ દ્વારા તેના અમલને સ્થગિત કરી શકશે અથવા તે કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકી શકશે અને જ્યાં નગરપાલિકાના આદેશ અથવા ઠરાવના અનુસંધાનમાં કોઈપણ કામનું અમલીકરણ પહેલેથી જ શરૂ થઈ ગયું હોય કે પૂર્ણ થઈ ગયું હોય ત્યાં નગરપાલિકાને કામ શરૂ થયા પહેલા જે સ્થિતિ હતી તે સ્થિતિ પુનઃસ્થાપિત કરવા નિર્દેશ આપી શકશે.

(૨) જ્યારે કલેક્ટર આ કલમ હેઠળ કોઈ આદેશ કરે છે ત્યારે તેઓ તુરંત જ તેનાથી અસરગ્રસ્ત નગરપાલિકાને તે કરવાના કારણોના નિવેદન સાથે આદેશની નકલ મોકલશે અને આવા આદેશ અને નિવેદનની નકલો સાથે રાજ્ય સરકારને પણ અહેવાલ સબમિટ કરશે.

(૩) ....

૨૬૨. નગરપાલિકા દ્વારા વિપરીતતા પર ફરજો બજાવવા માટેની જોગવાઈ કરવાની રાજ્ય સરકારની સત્તા:–

(૧) જ્યારે રાજ્ય સરકારને, કરવામાં આવેલી રજૂઆત પરથી અથવા અન્યથા જાણ થાય છે કે, આ અધિનિયમ દ્વારા કે હેઠળ અથવા તત્કાલ અમલમાં હોય તેવા કોઈ નિયમન દ્વારા કે હેઠળ નગરપાલિકા પર લાદવામાં આવેલી કોઈપણ ફરજ બજાવવામાં વિપરીતતા કરવામાં આવી છે, ત્યારે રાજ્ય સરકાર, યોગ્ય તપાસ પછી સંતોષ થાય કે કથિત વિપરીતતા કરવામાં આવી છે, તો તે ડાયરેક્ટર ૭૫ ને તે ફરજ બજાવવા માટેની મુદત નિશ્ચિત કરવા નિર્દેશ આપી શકશે.

(૨) ....

(૩) ....

૨૭૧. નગરપાલિકાઓએ નિયમો બનાવવા બાબત:–

(એ) થી (એમ)

પરંતુ–

(એ) નિયમો માટે જરૂરી મંજૂરી: આ કલમ હેઠળ બનાવેલા નિયમ અથવા નિયમમાં ફેરફાર અથવા રદ્દીકરણ જ્યાં સુધી રાજ્ય સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અમલી બનશે નહીં;

(બી) ....

(સી) ....

૪૪. ઉપર ટાંકવામાં આવેલી જોગવાઈનું સંયુક્ત વાંચન દર્શાવે છે કે સામાવાળા નં. ૧, ૪ અને ૫ પાસે સંયુક્ત રીતે અને અલગ-અલગ રીતે (i) કોઈપણ નગરપાલિકા અથવા કોઈપણ સમિતિની કોઈપણ કાર્યવાહીમાંથી કોઈ પણ ઉતારો મંગાવવાની અથવા નિરીક્ષણ કરવાની; (ii) કોઈપણ નગરપાલિકા પાસે અથવા તેના વતી જે કંઈ કરવામાં આવી રહ્યું છે અથવા કરવામાં આવી રહ્યું છે તેની સામે અસ્તિત્વ ધરાવતો હોય તેવો જણાતો કોઈપણ વાંધો નગરપાલિકાને ધ્યાનમાં લેવા માટે કહેવાની; (iii) નગરપાલિકા દ્વારા કરાયેલા અથવા કરાઈ રહેલા કોઈપણ કાર્યના સંદર્ભમાં લેખિત જવાબ અથવા સ્પષ્ટતા અથવા માહિતી મંગાવવાની; (iv) નગરપાલિકાઓના આદેશો વગેરેનો અમલ સ્થગિત કરવાની; (v) નગરપાલિકાના કોઈપણ આદેશ કે ઠરાવનો અમલ, અથવા નગરપાલિકા દ્વારા કે તેના વતી જે કંઈ કરવામાં આવી રહ્યું છે અથવા કરવામાં આવી રહ્યું છે, જો તે જાહેર જનતાને ઈજા કે ત્રાસ પહોંચાડી રહ્યું હોય અથવા પહોંચાડવાની શક્યતા હોય અથવા જે ગેરકાયદેસર હોય તો તેને સ્થગિત કરવાની; (vi) કામ પહેલેથી જ શરૂ થઈ ગયું હોય તેવા કિસ્સાઓમાં નગરપાલિકાને પરિસ્થિતિ પુનઃસ્થાપિત કરવા નિર્દેશ આપવાની; (vii) જ્યારે ફરજ બજાવવામાં વિપરીતતા અંગેની ફરિયાદ રાજ્ય સરકારને મળે

ત્યારે નગરપાલિકા પર લાદવામાં આવેલી ફરજ બજાવવા માટેની મુદત નિશ્ચિત કરવાની સત્તા અને અધિકાર છે.

૪૫. આમ, એ ફલિત થાય છે કે સામાવાળા નં. ૧, ૪ અને ૫ પાસે કોર્પોરેશનના નિર્ણય અથવા આદેશ અથવા ઠરાવ અથવા પગલાંને મંજૂર કરવાની, મંજૂરી આપવાની, સ્થગિત કરવાની, રદ કરવાની અને વાંધાજનક કે ગેરકાયદેસર પગલાં પરત ખેંચવા માટે નગરપાલિકાને નિર્દેશો જારી કરવાની સત્તા છે. આમ, સદર સામાવાળા નં. ૧, ૪ અને ૫ પાસે નગરપાલિકાના નિર્ણય, પગલાં, ઠરાવો વગેરે સંદર્ભે માત્ર સુપરવાઈઝરી સત્તા જ નથી પરંતુ તેમની પાસે નગરપાલિકાને તેના પગલાં કે નિર્ણયને પાછો ખેંચવા સૂચના આપવાની / નિર્દેશ આપવાની અને નગરપાલિકા પાસે તેના નિર્દેશ મુજબ કામ કરાવવાની સત્તા અને અધિકાર પણ છે.

૪૬. આમ, જો મંજૂરી આપનાર કે સ્વિકૃતિ આપનાર સત્તાધિકારી એટલે કે સત્તાધિકારી કે જે નગરપાલિકા દ્વારા જગ્યાઓની સંખ્યા અને કર્મચારીઓના મહેકમને મંજૂર કરવા અને/અથવા નગરપાલિકા દ્વારા બનાવેલા નિયમોને મંજૂર કરવા અને/અથવા નગરપાલિકાના પગલાં, નિર્ણયો, ઠરાવો વગેરેને મંજૂર કરવા અથવા સ્વિકૃતિ આપવા અને/અથવા નગરપાલિકાના કોઈપણ પગલાં / આદેશ / નિર્ણયને પરવાનગી આપવા કે રોકવા અથવા કોઈ પગલાં પર પ્રતિબંધ મૂકવા અથવા નગરપાલિકાને આવા વાંધાજનક કે ગેરકાયદેસર પગલાં કે આદેશને સ્થગિત કરવા અને/અથવા પરત ખેંચવા નિર્દેશ આપવા માટે સક્ષમ છે / અધિકૃત છે, તે કોઈપણ નગરપાલિકા દ્વારા આવા પગલાં (ઉદા. તેની પ્રાથમિક ફરજો અને આવશ્યક કાર્યોનું

આઉટસોર્સિંગ) રોકવામાં કે અટકાવવામાં નિષ્ફળ જાય છે અથવા જો તેઓ આવા પગલાંને મંજૂર કરે છે અને/અથવા માફ કરે છે અથવા નગરપાલિકાને આઉટસોર્સિંગ સાથે આગળ વધવાની પરવાનગી આપે છે અને અધિકૃત કરે છે, તો સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ અને/અથવા સામાવાળા નં. ૫ ના સંબંધિત અધિકારી તરફથી આવી નિષ્ફળતા કે ખામી, કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલી ફરજની અવહેલના કરવા સમાન ગણાશે (નામે. કલમ ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૬૦, ૨૬૨ અને ૨૭૧) અને/અથવા અધિનિયમની કલમ ૪૭, ૫૦, ૮૭ અને ૨૭૧ ના ઉદ્દેશ્ય સાથે સમાધાન કરવા સમાન ગણાશે અને આવા કિસ્સામાં સદર સત્તાધિકારીઓને વૈધાનિક જોગવાઈના ભંગ માટે, અથવા નગરપાલિકા દ્વારા વૈધાનિક ફરજ અને કાર્યો બજાવવામાં ક્ષતિ / વિપરીતતા માટે પણ જવાબદાર, દાયિત્વપાત્ર અને જવાબદેહ ગણવામાં આવી શકે છે. સદર સામાવાળાઓ નગરપાલિકા અને તેના કર્મચારીઓ, અધિકારીઓ અને સેવકો દ્વારા આવા ભંગ, ક્ષતિ, વિપરીતતા અને બિન-પાલનના પરિણામો માટે નગરપાલિકા અને તેના અધિકારીઓ, સેવકો અને કર્મચારીઓ સાથે સમાન રીતે જવાબદાર, દાયિત્વપાત્ર અને જવાબદેહ રહેશે.

૪૭. સદર કલમો ૪૭, ૫૦, ૮૭, ૨૭૧ અને ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૬૦, ૨૬૨ અને કલમ ૨૭૧ ની શરત (એ), જ્યારે સંયુક્ત રીતે વિચારણા કરવામાં આવે ત્યારે સ્પષ્ટ કરે છે કે સંબંધિત સત્તાધિકારી / અધિકારી કે જેઓ આવા કૃત્યો થતા રોકવામાં અને અટકાવવામાં નિષ્ફળ જાય છે અને જેઓ નગરપાલિકાને આઉટસોર્સિંગનો માર્ગ અપનાવતા રોકવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તેઓ નગરપાલિકાની ફરજો અને કાર્યો સંદર્ભે નગરપાલિકા

અને/અથવા તેના અધિકારીઓ દ્વારા કોઈપણ રીતે કરવામાં આવેલા ભંગ માટે તેમજ આવા ભંગના પરિણામો માટે સમાન રીતે જવાબદેહ અને જવાબદાર રહેશે. પૂર્વગામી ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, ફકરા નં. ૯(બી) ના બીજા ભાગમાં માગવામાં આવેલી રાહત (એટલે કે અરજદારની ટેન્ડર બોલી સ્વીકારવા સામાવાળાને નિર્દેશ આપવો) આપવા યોગ્ય નથી અને આપી શકાય નહીં. જ્યાં સુધી ફકરા નં. ૯(બી) ના પ્રથમ ભાગમાં માગવામાં આવેલી રાહતનો સંબંધ છે, અમે પહેલેથી જ ઠેરવ્યું છે કે સદર રાહત આપવા યોગ્ય નથી અને આપી શકાય નહીં. અરજી, પરિણામે, નિષ્ફળ જાય છે અને રદ કરવાને પાત્ર છે. તેથી, આથી અરજી રદ કરવામાં આવે છે. નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે.

એસડી/-

(ન્યાયમૂર્તિ કે.એમ. ઠાકર)

એસડી/-

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વી. પી. પટેલ)

વિષય: ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ હેઠળ નગરપાલિકાની મૂળભૂત અને પ્રાથમિક ફરજો તથા કાર્યોના આઉટસોર્સિંગની ગેરકાયદેસરતા અંગે હાઈકોર્ટનો નિર્ણય.

This judgment has been translated using AI Tool .

==

<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.